

ÁLITSGERÐ OG ÚRSKURÐUR LÆKNARÁÐS

ÁLITSGERÐ OG ÚRSKURÐUR LÆKNARÁÐS

ÞB/SJ

Reykjavík, 20. nóvember 1978.

M.76/76 og 2949/76

ÓSKAST TILGREINT Í SVARI

Hér með sendi ég hinu heiðraða Læknaráði þrjú eintök í þremur bindum hvert af dómi uppkveðnum í sakadómi Reykjavíkur 19. desember 1977 í málinu:

Ákærvaldið

gegn

Kristjáni Viðari Viðarssyni,
Sævari Marinó Ciesielski,
Tryggva Rúnari Leifssyni,
Albert Klahn Skaftasyni,
Erlu Bolladóttur,
Ásgeiri Ebenezer Þórðarsyni
og
Guðjóni Skarphéðinssyni.

Í máli þessu hafa m.a. verið lögð fram eftirtalin dómskjöl:

1. Álitsgerð Lárusar Helgasonar, geðlæknis, dags. 30. júlí 1976, um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Kristjáns Viðars Viðarssonar, dskj. nr. 5, lagt fram 7. september 1976.

2. Álitsgerð Ingvars Kristjánssonar, geðlæknis, um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Sævars Marinó Ciesielski, dskj. nr. 55, lagt fram 25. október 1976.

3. Álitsgerð Ásgeirs Karlssonar, geðlæknis, um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Tryggva Rúnars Leifssonar, dskj. nr. 6, lagt fram 7. september 1976.

4. Álitsgerð Ásgeirs Karlssonar, geðlæknis, um geðheilbrigði og sakhæfi ákærðu Erlu Bolladóttur, dskj. nr. B-VII, lagt fram 28. apríl 1977.

5. Álitsgerð Ingvars Kristjánssonar, geðlæknis, um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Guðjóns Skarphéðinssonar, dskj. nr. B-X, lagt fram 28. apríl 1977.

Álitsgerðir þessar fylgja hjálagt í þríriti.

Málinu hefur verið áfrýjað til Hæstaréttar en áður en málflutningur fer þar fram þykir nauðsynlegt að leita umsagnar Læknaráðs um eftirtalin atriði:

1. Fellst Læknaráð á niðurstöðu álitsgerðar Lárusar Helgasonar um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Kristjáns Viðars Viðarssonar?

2. Fellst Læknaráð á niðurstöðu álitsgerðar Ingvars Kristjánssonar um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Sævars Marinó Ciesielski ?

3. Fellst Læknaráð á niðurstöðu álitsgerðar Ásgeirs Karlssonar um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Tryggva Rúnars Leifssonar ?

4. Fellst Læknaráð á niðurstöðu álitsgerðar Ásgeirs Karlssonar um geðheilbrigði og sakhæfi ákærðu Erlu Bolladóttur ?

5. Fellst Læknaráð á niðurstöðu álitsgerðar Ingvars Kristjánssonar um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Guðjóns Skarphéðinssonar ?

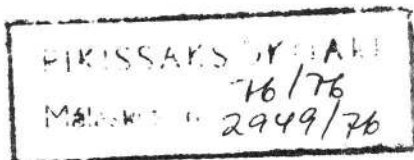
Hjálögð eintök dóms og álitsgerðar óskast endursend með umsögn ráðsins.

Til
Læknaráðs
R.

LÆKNARÁÐ

Reykjavík, 10. desember 1979.

Hér með, herra ríkissaksóknari, álitssgerð og úrskurður lækningaráðs í hæstaréttarmálinu: Akærvaldið gegn Kristjáni Viðari Viðarssyni o. fl., en umsagnar ráðsins um mál þetta leituðuð þér með bréfi, dags. 20. nóvember 1978.

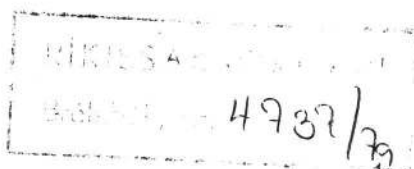
./: Málsskjölin endursendast.

A. Rafn / B. Gunnarsson

Ríkissaksóknar

Hverfisgötu 6

Reykjavík

LÆKNARÁÐ

Reykjavík.

Ríkissaksóknari hefur með bréfi, dags.

20. nóvember 1978, leitað umsagnar læknaráðs í hæstaréttarmálinu: Ákærvaldið gegn Kristjáni Viðari Viðarssyni, Sævari Marinó Ciesielski, Tryggva Rúnari Leifssyni, Albert Klahn Skaftasyni, Erlu Bolladóttur, Ásgeiri Ebenezer Þórðarsyni og Guðjóni Skarphéðinssyni.

Málsatvik eru þessi:

Í janúar 1974 hvarf Guðmundur Einarsson, þá til heimilis að Hraunprýði í Blesugróf, Reykjavík, og í nóvember s.á. hvarf Geirfinnur Einarsson, þá til heimilis að Brekkubraut 15, Keflavík. Lík þessara manna hafa ekki fundist.

Mál það, sem hér um ræðir, er m.a. höfðað vegna aðildar hinna ákærðu að hvarfi þessara tveggja manna auk fjölda annarra sakargifta.

Geðrannsókn fór fram á fimm hinna ákærðu, þeim Kristjáni Viðari Viðarssyni, Sævari Marinó Ciesielski, Tryggva Rúnari Leifssyni, Erlu Bolla-dóttur og Guðjóni Skarphéðinssyni. Hér fara á eftir skýrslur lækna þeirra, er rannsóknina framkvæmdu.

1. Álitsgerð Lárusar Helgasonar sérfræðings í tauga- og geðsjúkdómum um geðheilbrigði og sakhæfi Ákærða Kristjáns Viðars Viðarssonar, er dagsett 30. júlí 1976 og hljóðar svo:

Skv. beiðni Sakadóms Reykjavíkur hefi ég undirritaður framkvæmt geðrannsókn á Kristjáni Viðari Viðarssyni, 5890-2217, f. 21.4.´55, til heimilis að Grettisgötu 82, Reykjavík, vegna áætlaðs hegningarlagabrots, mál Guðmundar Einarssonar og hið svokallaða Geirfinnsmál. Geðathugunin fór fram á tímabilinu 6. apríl til 24. júlí 1976.

Kristján er fæddur í Reykjavík og alinn þar upp hjá móður-ömmu sinni. Faðir hans hét Viðar Axelsson, sjómaður, f. 17.8.´36. Hann fórst með togaranum Júlí 8.2.´59. Móðir hans heitir Elsa Kristjánsdóttir, f. 17.4.´35. Fljótlega eftir að hún giftist föður hans fór að bera á viðkvæmni á tilfinningasviði og var hún meðhöndluð af ýmsum geðlæknum auk þess sem hún lá á Borgarspítalanum og Kleppsspítalanum. Hún mun vera 75% öryrki. Sambúð foreldra hans var erfið og var m.a. drykkjuskap föður hans um kennt. Þau voru oft aðskilin, en munu þó hafa búið saman þegar faðir hans lést. Faðirinn átti stúlkubarn fyrir hjúskap, en ekkert veit Kristján frekar um þá hálf systur sína. Móðir Kristjáns giftist síðar egypta, og skildu þau fljótlega. Með honum átti hún 1 barn. Kristján var þá 7 ára og stóð til, að hann flyttist til móður sinnar og maka hennar, en að sögn Kristján vildi egyptinn ekkert hafa með hann að gera. Móðuramma heitir Anna Ingiríður Finnsdóttir, fráskilin kona, en hún hafði skilið við maka sinn áður en Kristján kom til hennar. Afi og amma hans í föðurætt voru einnig skilin. Kristján getur þess, að mikið hafi verið um vínhneigð í föðurætt hans.

Kristján hafði lítið sem ekkert af föður sínum að segja þar sem hann var aðeins 3ja ára er faðir hans lést. Aðrir hafa síðan ekki gengið í það hlutverk. Kristján telur, að móðuramma hans hafi komið í stað móður, þó að móðir hans hafi búið hjá þeim all langa stund. Amman var honum eftirlát, leyndi erfiðleikum

LÆKNARÁÐ

hans og gerði lítið úr þeim almennt í viðræðum við aðra (upplýsingar um samskipti Ingiríðar og Kristjáns eru m.a. fengnar hjá heimilislækni hans, Guðsteini Þengilssyni). Kristján getur þess, að eins lengi og hann muni eftir hafi ríkt all mikil spenna milli móður- og föðurfólks hans. Vildi hann stundum leita til föðurfólks síns, en var meinað, að sögn. Ekki hefur verið um neina föðurmynd eða karlmann að ræða á heimili hans og því hefur uppeldi hans ekki boðið upp á skilyrði til viðmiðunar gagnvart hlutverki karlmanns á heimili. Hann varð fljótt þrjóskur og erfiður, sérstaklega móður sinni og ömmu, og náði snemma undirtökum í uppeldinu. Hann fór meir eftir eigin geðþótta heldur en eftir leiðbeiningum annarra. Hann þroskaðist því seint og takmarkað og hóf fljótlega lífsferil þar sem óhófsneysla á víni og vímuvaldandi efnum ríkti og andfélagsleg hegðun varð æ meir ráðandi. Eftir að amma hans fluttist frá honum úr íbúðinni á Grettisgötu, 1972-73, söfnuðust í íbúð þeirra ýmsir einstaklingar, sem leituðu þar húsaskjóls, en veittu í staðinn vín og örvandi efni. Nú undanfarið hefur staðið þannig á hjá honum, að hann hefur búið með einum félaganum á gistiheimili hér í borg og hafa þeir stutt hvorn annan í fjáröflun, oft af því er virðist, með ólöglegum hætti.

Kristján gekk í Austurbæjarbarnaskólann, en um miðjan vetur er hann var í 12 ára bekk, fór hann að Jaðri skv. eigin ósk, því flestir félagar hans voru þar. Lauk hann þar 12 ára bekknum, fór svo í Gagnfræðaskóla Austurbæjar og lauk þar prófi í 1. bekk, en var rekinn um miðjan vetur, er hann var í 2. bekk. Ástæðan var, að hans sögn, óstundvísi og rifrildi við einn kennaranna. Kristján telur, að honum hafi samið vel við flesta kennara og skólafélaga. Hins vegar segir Hulda Margrét Waddell í skjali nr. 16, sem lagt var fram í Sakadómi Reykjavíkur þ. 28.4.76 (sjá fylgiskjöl):

"Kristján Viðar þekki ég síðan ég var í barnaskóla, en þá vorum við saman í bekk. Á þeim tíma var ég hrædd við hann, því að hann var kallaður "hrekkiusvín". Hann hefur síðan ekki verið við nám.

LÆKNARÁÐ

Hann var 11 ára gamall er hann fór að anda að sér eimi af þynni og bensíni í því skyni að upplifa ofskynjanir. Nokkru síðar fór hann að misnota áfengi og frá september 1972 (þá 17 ára gamall) hefur sjúklingur, auk áfengis, neytt all mikils af ávana- og fíkniefnum. 12 ára gamall fór hann fyrst til geðlæknis (Þórður Möller), en nokkru síðar gekk hann til sálfræðings (Sigurjón Björnsson). Meðhöndlunin varð þó fremur skammvinn. Eftir nær hálfis árs drykkju og ofneyslu fíkniefna var hann lagður inn á Kleppsspítalann fyrir tilstuðlan Félagsmálastofnunar Reykjavíkurborgar. Lögð var þá fram beiðni um sviptingu sjálfræðis, en því var ekki fylgt eftir. Á Kleppsspítalanum dvaldi hann frá 30.3. '73 til 16.4. s.á. Hann átti þá þegar að baki all langa afbrotasögu og voru félagsaðstæður hans afar bágbornar. Tengsl hans við móður voru slæm og við móður-ömmu þannig, að hún hafði gefist upp á sambúðinni og flutt að heiman. Sama dag og hann fór af spítalanum neytti hann víns og fíkniefna og hefur haldið sig mikið við það síðan.

Eftir að Kristján lauk námi, eða frá 15 ára aldri, má segja, að hann hafi engan veginn unnið þannig, að hann hafi getað séð fyrir sér sjálfur. Hann starfaði eitthvað á ýmsum stöðum, en fremur stutt á hverjum stað og oft með löngum millibilum. Segja má, að hann hafi síðari árin ekki stundað neina reglubundna vinnu. Þess í stað hefur hann hneigst til að afla sér tekna með afbrotum og leitað eftir félagsskap þeirra, sem hafa getað stutt hann með því að veita honum vín, fíkniefni, mat og eyðslueyri. Aðvaranir, dómar og fangelsisvistir hafa ekki megnað að stöðva afbrotaferil hans.

Kristján á erfitt með að lýsa sjálfum sér. Hann er nokkuð uppstökkur, en segir, að reiðin renni fljótt af sér. Hann reitir fólk til reiði og lendir í áflogum, án þess að geta gert sér grein fyrir hvers vegna. Hann veit um styrkleika sinn í áflogum og hefur fengið visst orð á sig fyrir að vera harður í horn að taka. Ekki viðurkennir hann að hann finni til kvíða eða öryggisleysiskenndar heldur gerir hann

LÆKNARÁÐ

sér far um að sýnast kaldur og kærulaus. Í viðtölum koma þó fram atvik sem sýna, að andstæðar tilfinningar eru fremur algengar. Kristján Viðar segist vera glettinn og kíminn, reyndar hafi hann oft fengið hrós fyrir þá eiginleika. Hann er minnugur og man oft eftir númerum á lögreglumönnum, sem hann hefur átt samskipti við, jafnvel fyrir mörgum árum. Engin áhugamál koma fram og ekki heldur nein sérstök markmið.

Frásagnir Kristjáns Viðars á verknuðum þeim, sem hann er kærður fyrir, eru nokkuð óljósar. Fyrst í viðtölunum ber hann við minnisleysi og virðist reyna að leggja sig fram um að muna betur. Lýsingar hans á atburðum í máli Guðmundar Einarssonar eru þó mun greinilegri en í Geirfinnsmálinu. Nokkrir atburðir í Geirfinnsmálinu eru þó einnig furðu skýrir. Í báðum ákæruatriðunum koma einnig fram lýsingar þar sem svo virðist sem raunveruleiki og óraunveruleiki blandist saman, þ.e.a.s. að svo virðist sem hugmyndir eða kenndir séu færðar fram sem raunveruleiki. Ég held ekki að þetta sé honum alltaf meðvitað. Ég er þó hér ekki að leggja mat á sannleiksgildi þeirra. Hugsanlegt er, að hann hafi bælt svo mikið það sem raunverulega hefur gerst, að það verði óljóst í endursögn. Hafa ber líka í huga, að hér er um að ræða óreglusaman atvinnuleysingja, sem lifir mjög sérstæðu lífi í þjóðfélagi okkar þar sem svo virðist sem hver dagur gangi út á það að afla sér vins eða fíkniefna. Í slíku ástandi er líklegt, að renni saman raunveruleiki og óraunveruleiki. Sjálfur segir hann í lögregluskýrslum frá 7. apríl sl. er hann var að lýsa viðbrögðum sínum og Tryggva Rúnars eftir lát Guðmundar Einarssonar: "Ekki fórum við Tryggvi Rúnar strax að sofa, heldur tókum inn LSD-töflur. Við sofnuðum þó og vöknudum ekki fyrr en seint daginn eftir og þá vorum við einmitt að tala um hvort þessi atburður hefði virkilega átt sér stað, en við vorum undir áhrifum LSD og töldum okkur trú um, að þessi atburður hefði aldrei skeð". Kristján hefur oft sagt, að hann hafi verið undir áhrifum áfengis og lyfja þegar bæði ákæruatriðin áttu sér stað, reyndar segir Sævar Ciesielski í lögregluskýrslum frá 6. janúar 1976: "Ég held, að þeir (Tryggvi Rúnar, Kristján Viðar Viðarsson) hafi báðir verið undir áhrifum áfengis og einhverra lyfja, sennilega örvandi".

LÆKNARÁÐ

E.t.v. er þetta líka það sem Guðmundur sálugi Einarsson mun hafa verið að meina er hann kallaði þá "dópista". Kristján Viðar Viðarsson var með Valium í vasanum er hann var staddur í Keflavík í sambandi við Geirfinnsmálið og tók þær að sögn í bílnum á leiðinni til baka.

Kristján Viðar iðrast þess, sem hefur gerst í sambandi við Guðmund Einarsson. Í hvert skipti, sem rætt var um Guðmund varð hann viðkvæmur, reyndar segir Kristján, að Guðmundur hafi verið skólabróðir hans og kunningi áður fyrr, þó að þeir hafi ekki verið í neinum tengslum um lengri tíma. Hann getur þess, að það hafi hvorki verið ætlun sín, eða nokkur tilgangur fólgin í því að standa að því, sem gerðist í því máli. Tilfinningaviðbrögð hans verða nokkuð óljósari þegar Geirfinnsmálið ber á góma. Þar virðist hann undrandi yfir því á hvern hátt hann hefur tengst því máli eða komist í þá aðstöðu, sem hann er í, er geðrannsóknin fór fram. Þó virðist svo sem einhver breyting hafi gerst með honum um líkt leyti og Geirfinnsmálið átti að hafa átt sér stað. Páll Konráð Konráðsson þormar segir m.a. í lögregluskýrslu frá 7. maí 1976 um ástand Kristjáns eftir þann dag: "...þá fannst mér Kristján Viðar verða á einhvern hátt hlédrægari en hann átti vanda til". Þess skal getið, að um líkt leyti minnka samskipti Kristjáns Viðars við Sævar og reyndar var Kristján búinn að fá sér annan vin. Það er hugsanlegt, að slík breyting kunni að hafa haft áhrif á framkomu Kristjáns.

Almennt heilsufar Kristjáns hefur verið gott. Einu sinni var gert að ígerð í hálsi. Ekki er vitað til þess að hann hafi legið á sjúkrahúsum vegna líkamlegra kvilla.

Sálfræðileg athugun var gerð af Gylfa Ásmundssyni sálfræðingi dagana 26. og 27. apríl 1976. Tekin voru tvö próf. MMPI-próf: Niðurstöður þess voru: "Kristján lætur ekki í ljós nein taugaveiklunareinkenni eða geðræna vanlíðan". Ennfremur segir: "...sjálfstraust og starfhæfni virðist óskert".

LÆKNARÁÐ

Enn segir: "Sú mynd, sem fram kemur af persónuleika hans er dæmigerð fyrir andfélagslega persónuleika (sociopathic personality) sem lýsir sér í impulsivri hegðun, grunnu tilfinningalífi, tillitsleysi við aðra og afbrotahneigð". Niðurstöður þessa MMPI-prófs eru því: "Hann er tilfinningalega vanþroska, bráðlyndur og agressivur, hefur mjög óljósa siðgæðisvitund, er eirðarlaus og örlyndur". Hitt prófið er Bender-Gestalt. Niðurstöður þess prófs benda ekki til truflana á heilastarfsemi af líkamlegum orsökum. Greindarpróf voru tekin 2.4. '73, er hann lá á Kleppsspítalanum. Niðurstöður þeirra voru, að starfhæf greind hans væri talin í löku meðallagi. Almennar blóðrannsóknir ásamt sérprófum á starfsemi lifrar og nýrna voru innan eðlilegra marka, Lues-próf negativt.

Kristján Viðar er myndarlegur maður á vöxt, en nokkuð fölur, lófar ætíð kaldsveittir. Hann var spenntur, einkum framan af hverju viðtali, slakaði stöku sinnum á spennunni, en var oftast á varðbergi. Hann var opinskár um fyrri atburðarás og heimilishagi, myndaði stundum góð tengsl og sýndi viðkvæmni einkum er talið barst að ákæruatriðunum. Hann virðist rétt meðalgreindur, en þekking fremur takmörkuð og orðaforði einnig, en þó sennilega í samræmi við hugsanagang manns, sem hefur lifað slíku líferni. Erlendis hafði ég rekist á áberandi bil milli tjáningaforms og hugsanagangs fólks úr ýmsum stigum þjóðfélags. Þetta er í fyrsta skipti sem ég rek mig á slíkt bil héraðs. Svo fjarri hefur líferni og hugsanasvið hans verið. Fangaverðir og rannsóknarlögreglumenn er ég ræddi við höfðu fundið til svipaðs mismunar. Tiltölulega fljótt dró þó úr sérkennum þessum. Nærminni hans virðist gott og fjárminni á köflum sérstaklega gott, þó eins og áður hefur verið lýst, hafi borið á minnistruflunum. Einbeitingarörðugleikar koma nokkuð sterkt fram og eirðarleysi, en stemning hans var allan tímann nokkuð ör. Hann er áberandi tortrygginn, tilfinningaríkur og æsist tiltölulega auðveldlega upp, en jafnar sig fljótt og virðist ekki langrækinn.

LÆKNARÁÐ

Hér er um að ræða 21 árs gamlan atvinnulausan óreglumann, sem er ákærður fyrir þátttöku í hugsanlegu morði Guðmundar Einarssonar og í hinu svokallaða Geirfinnsmáli. Kristján er einkabarn foreldra, sem áttu við mikil vandamál að stríða í sambúð. Hann ólst upp hjá ömmu, sem réði ekki við skapgerð hans, og gerðist hann snemma ódæll og sjálfráða, án þess að bera skilning á, eða hafa dómgreind, til þess að stjórna sér og tilfinningum sínum, svo að vel færi. Líf hans beindist fljótlega inn á afbrot og ofneyslu áfengis og fíkniefna. Hann lauk ekki unglingsprófi og lítið sem ekkert hefur verið um reglubundna vinnu að ræða. Lífsviðurværis aflar hann sér ýmist með afbrotum eða með þjónkukennndri vináttu við kunningja. Hann er ósjálfstæður og tilfinningaríkur og þarf því einnig að leita öryggis til annarra, en tortryggnin hindrar hann í að treysta öðrum fyrir tilfinningum sínum. Þarfir hans eru frumstæðar og því hætt við að honum hyggnari einstaklingar geti gert hann háðan sér og stjórnað athöfnum hans. Svo langt virðist hann hafa komist frá almennu líferni, að það verður nær óskiljanlegt, m.a. gætir vissra erfiðleika í samskiptum hans við annað fólk. Hér er því um að ræða þjóðfélagslega frumstæðan mann með sérkennilegt gildismat og sterka andfélagslega hegðun.

Niðurstaða mín af rannsókninni er, að Kristján Viðar Viðarsson er haldinn drykkjusýki og ofneyslu ávana- og fíkniefna (alcohol addiction, drug dependence). Skapgerð er afbrigðileg þannig, að hann er tilfinningalega vanþroska með sterka andfélagslega hegðun (personality disorders, antisocial personality). Ekki er líklegt, að hin afbrigðilega skapgerð með takmarkaðri stjórn á útrás hvata og tilfinninga sé af vefrænum orsökum (sbr. heilalínurit og niðurstöðu af Bender - Gestalt prófi) eða af geðrænum toga spunnið (sbr. MMPI-próf og niðurstöðu geðrannsóknar). Óvíst er hvort geðlækningar muni bera nokkurn árangur og ekki er mælt með meðhöndlun á sjúkrahúsi vegna ástand þessa. Telja má víst, að hann hafi verið undir áhrifum bæði víns og lyfja í báðum ákærutilvikum (í máli Guðmundar Einarssonar og Geirfinnsmáli) og hefur það

LÆKNARÁÐ

ástandi að sjálfsögðu dregið úr stjórnun hans á gjörðum sínum og haft áhrif á það sem kann að hafa gerst. Erfitt er að segja til um horfur á ástandi Kristjáns Viðars í framtíðinni, en almenn reynsla hefur sýnt, að slíkt andfélagslegt atferli sem hér er um að ræða, dvíni, eða hverfi alveg með aldrinum, einkum upp úr þrítugsaldri.

Hann er hvorki fáviti né geðveikur (psykotiskur) í skilningi hegningarlaga og er þar af leiðandi sakhæfur, í almennum skilningi. Hins vegar eru málsatvik í báðum ákæruatriðum óljós og því ekki unnt á þessu stigi málsins að dæma um sakhæfni hans í hvoru þessarra atvika fyrir sig.

2. Álitsgerð Ingvars Kristjánssonar,
sérfræðings í tauga- og geðsjúk-
dómum, um geðheilbrigði og sakhæfi
ákærða Sævars Marinós Ciesielski
er ódagsett, en lögð fram í sakadómi
Reykjavíkur 25. október 1976, hljóðar
svo:

Samkvæmt beiðni Sakadóms Reykjavíkur, hef ég undirritaður framkvæmt geðrannsókn á Sævari Marinó Ciesielski, f. 6.7.1955, til heimilis að Grýtubakka 10, Reykjavík, vegna meintrar hlutdeildar hans í hvarfi Guðmundar Einarssonar og Geirfinns Einarssonar. Geðrannsóknin fór fram á tímabilinu 31. maí til 3. september 1976.

Sævar er fæddur í Reykjavík og að mestu alinn þar upp hjá foreldrum sínum. Móðir hans er Sigurbjörg Guðjónsdóttir, f. 28.5.1930 og er hún að sögn Sævars hreinskilin, heiðarleg og vinnusöm kona. Hún hefur verið nokkuð hrjáð af sykursýki sl. 5 ár, en annars verið heilsugóð. Sigurbjörg býr nú að Grýtubakka 10 í sambúð við Jósep Matthíasson, f. 19.2.39. Sævar kveðst hafa átt í smærjum við móður sína fyrrum, en yfirleitt mun samkomulag þeirra hafa verið gott, að hans sögn.

Faðir Sævars hét Michael Francis Ciesielski, f. 1922, amerikani af pólsku foreldri. Hann mun upprunalega hafa verið menntaður í viðskiptafræðum, en fékk ekki starf við sitt hæfi og gerðist þá veðurfræðingur. Vann hann á vegum hersins á Keflavíkurflugvelli sem slíkur, er hann kynntist Sigurbjörgu og giftust þau 1951. Þjuggu þau hjón í Ameríku til ársins 1955, en fluttu þá aftur til Íslands. Í fyrstu vann Michael á vegum hersins, en síðar sem verzlunarmaður um tíma og loks slitrótt ýmis verkamannastörf. Að mati Sævars átti faðir hans erfitt uppdráttar hér á landi, náði ekki tókum á tungunni og fékk ekki störf við sitt hæfi. Þá var hann all drykkfelldur og að sögn Sigurbjargar versnaði þetta mjög seinustu 6 ár sambúðar þeirra. Undir áhrifum víns var hann mjög afbrýðissamur og hrottafenginn, átti það jafnvel til að berja konu sína og syni með leðurbelti.

LÆKNARÁÐ

Ódrukkinn var hann að jafnaði hjálpsamur og nærgætinn að sögn Sigurbjargar og báðir synir hans minnst hans með nokkurri hlýju.

Þau hjón skildu árið 1967 og flutti Michael þá til Ameríku þar sem hann lézt í bifreiðaslysi 2 árum síðar. Börn þeirra hjóna eru John Óli, f. 30.6.1952. Hann hefur lokið prófi frá búnaðarskóla, en flosnaði síðar upp úr námi í M.H. Atvinnuferill hans er slitróttur, hann hefur þjáðst af skjaldkirtilssjúkdómi og verið til meðferðar á Kleppsspítala vegna taugaveiklunar og persónuleika-afbrigðis. Sævar er næstelztur. Þá er Anna Björg, f. 21.8.1957 trúð og heilsteypt persóna. Hún dvelst nú í Englandi sem au pair stúlka. Yngst alsystkinanna er Edna María, f. 18.7.1958, hún mun eiga við skapgerðar-galla að stríða, fór sínu fram, tollði illa í skóla og var af þessum sökum komið fyrir hjá vandalausum á Akureyri 14 ára gamalli.

Hálfbróðir þeirra systkina er Józep Matthías Józepsson, f. 21.6. 1969, sonur sambýlismanns Sigurbjargar.

Í hjónabandi Sigurbjargar og Michaels mun fjölskyldan oft hafa búið við efnalega bág kjör sökum óreglu föðurins og strjállar vinnu. Af þessum sökum varð Sigurbjörg að vinna utan heimilisins frá því er Sævar var 6 ára, voru þá telpurnar í gæzlu á róluvelli, "en drengirnir lentu á götunni".

Fjölskyldan bjó jafnan í leiguhúsnæði, misjöfnu að gæðum.

Að sögn móður Sævars var hann fæddur fullburða og eðlilegt barn a.ö.l. en því, að annað eista hans seig ekki og var gert að því er hann var 6 ára. Um svipað leyti voru kokeitlar fjarlægðir. Hann var ávallt smávaxinn og rólegt barn; talinn fremur lítill í sér. Um þroskamörk er sagt, að hann hafi verið fremur seinn til tals, nokkuð

LÆKNARÁÐ

klaufalegur að handleika hluti og snéri þeim oft öfugt, fór til dæmis í öflug stígvél fram til 8 ára aldurs. Þá var hann ekki hreinn til baksins fyrr en 4 ára og varð ekki læs fyrr en 8 ára.

Sævar hóf skólagöngu í Miðbæjarskóla, fluttist ári seinna í Landakotsskóla, en réð ekki við námsefnið og var látinn hætta og færður í Austurbæjarskólann á miðjum vetri. Þar var hann í fyrstu lagður í einelti af bekkjarbræðrum og hélt sig meira í félagsskap telpna. Árið eftir (í 9 ára bekk) fór að bera allmikið á fjarvistum frá skóla og komst móðir hans þá að því, að hann var í slagtogi við jafnaldra er héldu verndarhendi yfir honum og stunduðu þeir saman útivistir, reykingar, slæping á leigubílum og jafnvel búðapjófnaði. Þá munu þeir einnig hafa lyktað af þynni. Í þessum félagsskap mun hafa verið Kristján Viðar Viðarsson og Albert Skaftason er grunaðir eru um aðild að afbrotum þeim er gaf tilefni til þessarar rannsóknar. Árið eftir mun hann hafa haldið uppteknum hætti og móðir hans ráðið lítt við hann. Ellefu ára var honum af þessum sökum komið í skóla að Jaðri á vegum Félagsmálastofnunarinnar skv. beiðni móður hans og veturinn næstan á eftir hafði hann vetursetur hjá móðurforeldrum sínum að Stóra-Hofi í Rangárvallasýslu. Þrettán ára sækir hann aftur Austurbæjarskólann, en það haust var hann erfiður móður sinni og var fjarvistum úr skóla. Af þessum sökum fór hann með móður sinni í viðtal hjá Þórði Möller geðlækni, er taldi hann hafa við aðlögunarvandkvæði að stríða (maladaptatio odelescence) og mögulega vera geðvilltan (psychopat). Næsta skólaár dvaldi hann í heimavistar skóla í Breiðuvík á vegum Félagsmálastofnunarinnar, lauk þaðan fullnaðarprófi og vann fjógstörf við góðan orðstír að sögn móður hans. Árið eftir hóf hann nám að Reykjanesi við Ísafjarðardjúp, en var vikið úr skóla um jól vegna agabrots. Eftir þetta "flæktist hann um í Reykjavík til vors" (uppl. móður) en hélt þá austur að Stóra-Hofi, þar sem hann var yfir sumartímann.

LÆKNARÁÐ

Fyrsta árið eftir að skólagöngu lauk vann hann stopult, en nær ekkert eftir það.

Samkvæmt upplýsingum móður hans flutti hann að heiman 1971 og kvaðst búa með kunningjum sínum á Brekkustíg. Eftir flutninginn sá hún hann lítið og helzt um helgar næstu 2 árin.

Sævar segir sjálfur, að árið 1972 hafi orðið mikil breyting á lífi sínu, hann eignaðist nýjan kunningjahóp og var það fólk honum eldra og fremra að menntun. Þá tók hann einnig til við að fást við kvikmyndagerð, en þó ekki þannig, að hann hefði framfæri af því. Í þessum nýja félagsskap kynntist hann frekar fíkniefnum án þess hann notaði þau sjálfur. Fór svo, að hann hóf að kaupa og flytja inn fíkniefni, hass og LSD, erlendis frá. Þetta stundaði hann í félagi með öðrum og munu aðrir aðilar hafa útvegað fé í þessi viðskipti. Alls mun hann hafa farið 5 ferðir utan frá haustinu 1973 - janúar 1974 og hefur hann sjálfur greint frá því, að fjórar hafi verið farnar til fíkniefnakaupa.

Í ágúst 1973 kynntist Sævar Erlu Bolladóttur, segir hann að hún hafði þá átt í tilfinningalegum erfiðleikum og hafi kynni þeirra hafizt sökum vorkunnsemi hans til hennar. Bauð hann henni með sér í eins mánaðar ferð til USA í okt. 1973, en eftir þessa ferð voru samvistir þeirra slitróttar, sökum vanstillingar Erlu, unz þau fóru að búa saman í Hafnarfirði 1. febrúar 1974. Nokkrum dögum síðar var Sævar handtekinn og sat í varðhaldi í 20 daga vegna rannsóknar í fíkniefnamáli. Er hann losnaði úr haldi fluttu þau Erla í annað húsnæði. Erla hafði þá starf hjá Pósti og Síma, en í annan stað kom þeim fé af sölu áfengis, er Sævar stal þá um vorið, en einnig með því að svíkja fé tvívegis út úr Pósti og Síma sumarið 1974. Þetta sumar skiptu þau enn um samastað, en um haustið varð samband þeirra stirt og flutti Erla frá Sævari um

LÆKNARÁÐ

tíma. Er þau tóku saman á ný bjuggu þau hjá móður Sævars í u.þ.b. 3 mánuði, eða þar til þau fóru skyndilega og hvært í sínu lagi utan til Kaupmannahafnar í des. 1974. Erla kom síðan heim fremur illa haldin og þunguð, að sögn móður Sævars, í marzbyrjun 1975, en Sævar kom u.þ.b. mánuði seinna. Í maí fékk Erla starf á lögfræðiskrifstofu og fluttu þau þá saman í íbúð í Kópavogi.

Þeim Sævari og Erlu fæddist barn í sept. 1975. Sævar lýsir sjálfum sér sem viðkvæmum manni elskum að skepnum og mönnum. Þá segist hann hafa óbeit á ofbeldi. Móðir hans segir hann vera eirðarlausan, með óreglulegar svefvenjur. Hún vissi ekki til að hann hefði nein sérleg áhugamál og taldi hann aðeins eiga að vinum gömlu skólafélagana úr Austurbæjarskólanum.

Ég hef oftlega rætt við Sævar um afbrot þau, sem hann er grunaður um aðild að og hefur hann staðfastlega neitað að eiga þar nokkurt hlut að máli. Hann segist geta sannað fjarveru sína kvöld það er Guðmundur Einarsson hvarf og hefur í því sambandi borið við tvennu: annars vegar að hann hafi eytt kvöldinu með vinkonu sinni, Helgu Gísladóttur, og hins vegar að hann hafi farið þetta kvöld austur í Hveragerði að sækja hass er hann átti þar í geymslu.

Varðandi kvöld það er Geirfinnur Einarsson hvarf, segir hann að hann hafi þá verið á heimili Vilhjálms Knúðssen. Sævari hefur verið tíðrætt um framkomu lögreglunnar við sig og segir hana hafa beitt sig þvingunum til þess að skrifa undir játningar.

Um almennt heilsufar Sævars er það að segja, að árin 1971 og 1972 bar nokkuð á kvíða og hjartsláttarköstum hjá honum, hann var skoðaður af læknum (Björn Öundurson, Sverrir Bergmann, Guðmundur Oddsson) og voru einkenni hans ekki talin líkamlegs eðlis heldur andlegs og var geðlæknis meðferð ráðlögð. Slíkri meðferð var hann hins vegar afhuga.

Sálfræðileg athugun var gerð á Sævari af Gylfa Ásmundssyni sálfræðingi þ. 24.5. - 9.7. '76. Gylfi lýsir atferli hans og viðbrögðum við prófunum þannig: "Geðtengsl voru góð á yfirborðinu, en ómögulegt að ná nokkrum dýpri geðtengslum við hann. Hann reynir stöðugt að manipulera undirritaðan, er tungulipur í betra lagi, reynir að komast hjá því að taka sálfræðilegu prófin, beitir ýmist fyrir sig lempanlegum tón eða hótunum um lögfræðilegar aðgerðir. Samvinna við hann er því brösótt og rannsókn seinleg. Hegðun hans og viðbrögð öll eru dæmigerð fyrir psychopatiskan persónuleika með ákaflega flatt tilfinningalíf."

Lögð voru fyrir eftirfarandi próf: Wechsler, alm. greindarpróf; Bender Gestalt, skynhreyfipróf; Rorschack-, MMPI- og 16PF persónuleikapróf. MMPI-prófið var lagt fyrir tvisvar þar eð óvíst var hvort hann stóð einn að fyrri úrlausninni. Niðurstöður prófanna sýndu, að "ekkert kom þar fram er benti til meiriháttar geðveiki (psychosis) eða vefrænna truflana á greind eða persónuleika. Starfhæf greind er fremur lök (grvt. 84), þótt líkur séu til þess að hann sé greindari að eðlisfari. Einkum er dómgreind hans lítil og íhygli. Við rannsókn á persónuleika koma fram djúpstæðar truflanir, sem lýsa sér í grunnu tilfinningalífi, tillitsleysi við aðra og andfélagslegu atferli. Merki eru um óvissa samsömun, vanmetakennd og óöryggi um karlmennsku sína, sem kann að liggja til grundvallar hegðunarvandkvæðum hans."

Læknisskoðun 30.7. '76 leiddi ekkert óeðlilegt í ljós og almenn blóðrannsókn ásamt sérprófum fyrir lifrar- og nýrnastarfsemi var innan eðlilegra marka. Þá var heilalínurit eðlilegt og Luespróf negativt.

Geðskoðun: Sævar er lágvaxinn, grannur maður með fölan litarhátt. Tengsl við hann voru góð á yfirborðinu, honum líkaði auglýnilega vel að fá tækifæri til þess að tala og hann kom oftast fyrir sem drjúgur og kumpánlegur. Samvinna

LÆKNARÁÐ

við hann var fremur örðug, þar eð honum var gjarnt að vaða úr einu í annað á yfirborðslegan hátt og oft í litlu samhengi. Alla jafna virtist hann var um sig jafnvel tortrygginn og kom það einkum fram er hann ræddi sálfræðiprófin er honum sýndist standa stuggur af. Nokkrum sinnum beygði hann af í viðtali, einkum er rætt var um föður hans og samband hans við Erlu, en hann reif sig jafnshjótt upp og sló brosandí yfir í aðra sálma. Aldrei varð vart neinna truflana á hugsun eða skynjun. Hann virtist í meðallagi greindur, áttun hans, einbeiting og minni virtist allt með eðlilegum hætti.

Niðurstaða: Hér er um að ræða 21 árs gamlan mann, sem grunaður er um aðild að hvarfi og e.t.v. morði Guðmundar Einarssonar, en jafnframt aðild að svonefndu Geirfinnsmáli.

Hann er annar fjögurra alsystkina, alinn upp í fjölskyldu með drykkfelldum föður er átti til að beita fjölskyldumeðlimi líkamlegu ofbeldi. Milli foreldra hans var oft ósamkomulag, jafnvel barsmíðar, efnahagur fjölskyldunnar var ótryggur og varð móðirin af þeim sökum að vinna úti frá því Sævar var 6 ára gamall. Það er vel kunnugt að fjölskyldulíf, sem þetta stuðlar ekki að þróun eðlilegs persónuleika. Á það má einnig benda, að tvö systkina hans eru talin hafa afbrigðilegan persónuleika. Ef marka má heimildir, virðist sem þroskamörk hans hafi verið örlítið í seinna lagi og hefur það einnig fylgni með afbrigðilegum persónuþroska. Snemma bar á andfélagslegri hegðun hjá honum svo sem fjarvistum úr skóla og útivist. Leiddi þetta til vistunar í sérskólum. Ekki báru þessar ráðstafanir árangur, þar sem honum tókst ekki að hasla sér völl á almennum vinnumarkaði, en leiddist í þess stað inn á braut afbrota.

Niðurstaða mín af þessari rannsókn er sú, að Sævar sé ekki fáviti né heldur geðveikur (psychotiskur), en að hann sé haldinn geðvillu (personality disorder, antisocial type). Ekkert hefur komið fram er bent gæti til þess, að

geðvíllan stafi af vefranum orsökum. Sævar er því í almennum skilningi sakhæfur. Um sannleiksgildi frásagnar hans er ekkert hægt að fullyrða, en vísað er til þess, að framburður hans varðandi grunuð afbrot er breytilegur.

Framtíðahorfur Sævars m.t.t. geðvillu hans eru óvissar. Árangur geðlæknismeðferðar, þegar reynd hefur verið við slíku ástandi, hefur verið óviss og er ekki mælt með henni hér. Reynsla sýnir þó, að andfélagslegt atferli verður ekki eins áberandi hjá slíkum mönnum, eða hverfur jafnvel með aldri. Slíkt mun þó fátítt fyrir þrítugsaldur.

3. Álitsgerð Ásgeirs Karlssonar, sérfræðings í tauga- og geðsjúkdómum, um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Tryggva Rúnars Leifssonar er ódagsett, en lögð fram í sakadómi Reykjavíkur 7. september 1976, hljóðar svo:

Sakadómur Reykjavíkur fór þess á leit með bréfi dags. 28. maí 1976, að geðrannsókn yrði gerð á Tryggva Rúnari Leifssyni gæsluvarðhaldsfanga. Hann er ákærður um aðild að hvarfi Guðmundar Einarssonar.

Tryggvi Rúnar Leifsson er fæddur í Reykjavík, 2.10. '51, sonur Leifs Guðmundssonar, f. 1.4. 1913, verkstjóri hjá Reykjavíkurborg og konu hans Stellu Tryggvadóttur, f. 12.7. '1919. Foreldrar Tryggva voru ekki gift þegar hann fæddist heldur var Leifur kvæntur annarri konu. Nokkuð eftir fæðingu Tryggva skildi hann og kvæntist Stellu, barnsmóður sinni. Tryggvi hefur síðan eignast 2 bræður, Ómar Leifsson, f. 20.7. '54, bifvélavirki, einhleypur, býr hjá foreldrum og Hilmar Þór Leifsson, f. í apríl 1956. Tryggvi Rúnar á 4 hálf systkini, sem eru samfeðra, eru þau öll eldri en hann og hefur hann ekki haft neitt samneyti við þessi hálf systkini. Tryggva er ekki kunnugt um neina ættgenga sjúkdóma í ætt, sérstaklega ekki geðveiki, en báðir foreldrar hafa ætíð verið mjög drykkfelld.

Stella, móðir Tryggva, var einhleyp þegar hann fæddist og hefur það vafalaust haft þau áhrif, að hann er að mestu leyti alinn upp hjá móðurömmu sinni, Guðrúnu Guðmundsdóttur, Lokastíg 6. Guðrún er gift Tryggva Gunnarssyni. Hann var því alinn upp á stóru heimili ásamt móðursystkinum, en var lang yngsta barnið á heimilinu. Tryggvi Rúnar segir, að heimili ömmu sinnar hafi verið rekið í all ströngum kristilegum anda og amma sín hafi að mestu verið ráðandi á heimilinu og þar af leiðandi haft mestu ábyrgðina á uppeldi hans. Hann segist þó mikið hafa leitað til Svövu Tryggvadóttur, einnar móðursystur sinnar. Tryggvi segir, að foreldrar sínir hafi búið skammt frá Lokastíg og því hafði hann ætíð talsvert mikið samneyti við þau. Jafnframt dvaldi hann á heimili þeirra smátíma öðru hvoru, en heimili foreldra hans virðist ekki hafa verið ákjósanlegur uppeldisstaður þar eð þau voru bæði mjög drykkfelld og samkomulag milli þeirra svo slæmt, að til

Líkamsmeiðinga kom þannig að eitt sinn kjálkabraut Leifur konu sína. Snemma þurfti Tryggvi að standa á milli foreldra sinna og reyna að setta þau. Tryggvi segir, að sér hafi alltaf lynt illa við föður sinn, en hann segir hann vera mjög hægán og barnalegán í sér án áfengis, en umhverfist við áfengisneyslu og verði þá uppstökkur og rífist út af engu. Hefur hann lengi fundið til mikillar reiði út í föður sinn vegna þess hversu oft hann barði móður hans, segist hann muna eftir því, að snemma hefði hann heitið því að hefna sín á föður sínum fyrir þetta. Tryggvi segir móður sína vera trygglynda, en segir hana vera skapharða og bráða og eigi til að reiðast illa, einkum við áfengi.

Tryggvi veit ekki annað en fæðing hans hafi gengi vel, hann hafi tekið út venjulegan þroska á fyrstu árum ævi sinnar. Tryggvi segist hafa fallið á fullnaðarprófi í Laugalækjarskóla, en lauk skyldunámi við Miðbæjarskólann með lélegum árangri. Hann settist síðan í Lindargötu-skólann, í þriðja bekk, en hann hætti námi fljótlega.

Tryggvi telur sig hafa verið eðlilega félagslyndan er hann var í barnaskóla, átti marga leikfélaga, hafði áhuga á íþróttum og var mikið í fótbolta. Missti áhugann á íþróttum eftir að hann tók upp óreglusamt líferni. Hann segist aldrei hafa stundað hnúpl eða brotið neitt af sér fram að fermingaraldri. Tryggvi var 7 sumur í sveit í Borgarfirði og kunni vel við sveitadvölinu. Að skólögöngu lokinni hóf Tryggvi Rúnar vinnu hjá Mjólkurfélagi Reykjavíkur, 16 ára gamall, og var þar í 1 ár. Hætti þar vegna handleggsbrots. Vann síðan hjá Gróðrastöðinni Alaska um tíma, en komst þá í slæman félagsskap og upp frá því hófst afbrotasaga Tryggva. Fór fyrst í varðhaldsgæslu vegna veskiþjófnaðar, sat síðan inni í 30 daga vegna ávísanafalss. Fluttist eftir þetta frá ömmu sinni Guðrúnu, til foreldra. Síðan hefur tæpast verið um að ræða fasta vinnu hjá Tryggva, nema þann tíma sem hann vann í Glit. Hefur lengst af setið inni í fangelsum vegna

margs konar afbrota, bílþjófnaða, ávísanafalss og líkamsárása. Segist hann hafa setið inni nær bæði árin 1969 og 1970. Ennfremur um tíma árið 1971, losnaði úr fangelsinu 16. júní 1972. Síðan tóku við tvær stuttar gæslur í 20 daga og 7 daga. Tryggvi kynntist fyrrverandi sambýliskonu sinni, Huldu Kristínu Gissurardóttur, f. 6.2. '58, vann þá í Áburðarverksmiðjunni, drakk talsvert mikið um helgar. Hringtrúlofaðist Huldu fyrrripart árs 1973 og byrjuðu þau búskap heima hjá foreldrum hans. Fór að vinna á keramikverkstæðinu Glit um líkt leyti og gekk vel í vinnunni að sögn, og hætti nær allri óreglu um tíma. Eignuðust Hulda og hann barn þ. 10.12. '73, dreng, sem var skírður Árni Þór. Þau urðu sér síðan úti um litla íbúð í Breiðholti og fluttu þangað í febrúar mánuði 1974. Fór síðan að lenda í óreglu aftur, hætti í Glit í júlímánuði 1974. Sambúð hans og Huldu flosnaði upp í ágúst mánuði s.á. Síðan fór Tryggvi að stunda sjóinn, réði sig á bát frá Þorlákshöfn, Kofra að nafni, var á honum í 1 1/2 mánuð. Fór síðan nokkra túra á togara, síðan aftur á bát frá Ólafsvík og var á honum þar til í apríl 1975, en var þá aftur stungið í fangelsi og sat í fangelsi þar til 18.12. '75 og síðan aftur inn vegna núverandi gæslu 23.12. '75.

Tryggvi Rúnar segist fyrst hafa bragðað vín þegar hann var 14 ára gamall, var það í útilegu í Þórsmörk. Segist hann hafa drukkið sig þá ofurölvi. Þegar hann byrjaði að vinna í Mjólkurstöðinni var drykkja hans aðeins um helgar, en eftir að hann fór að vinna hjá Alaska keyrði um þverbak og hann komst í slæman félagsskap, þar sem drykkja og lyfjaneysla voru höfð í hávegum og einskis svifist til að útvega peninga fyrir víni og öðru. Innbrot og ofbeldi þóttu sjálfsagðir hlutir. Hann segist í mörg ár hafa haft í huga að rífa sig upp úr þessu slæma lífsmunstri, en hefur alltaf skort framtak og staðfestu þegar á hólminn var komið. Tryggvi heldur því fram, að hann hafi hugsanlega leiðst út í ofneyslu áfengis og lyfja sem einhvers konar uppreisn gegn frekar ströngu aðhaldi Guðrúnar ömmu sinnar.

LÆKNARÁÐ

Tryggvi byrjaði að neyta lyfja nær því samfara því sem hann fór að neyta áfengis í óhófi, einkum var um að ræða örvasandi og róandi lyf, Amphetamin, Valium og Mebumal.

Svo sem fyrr segir, virðist Tryggvi hafa dregið nokkuð úr notkun vímugjafa síðustu mánuðina á árinu 1973, en byrjaði að nota vín aftur, a.m.k. var hann fullur um áramótin '73 - '74 og sló þá Huldu sambýliskonu sína. Hann komst síðan yfir 1000 stk. af töflum, Tabl. Mebumal natrii, sem voru stolnar og geymdi hann þær fyrir mann að nafni Óskar Guðmundsson. Byrjaði hann að nota þær í smáum mæli fyrst, en daglega samfara mikilli kaffi-drykkju mest allt árið 1974 og var því stöðugt undir lyfjaáhrifum, en þó ekki í það miklum mæli, að áberandi væri, að eigin sögn. Lengsti drykkjutúr Tryggva segir hann vera 4 vikur, en oftsinnis hefur hann verið stöðugt undir áhrifum áfengis og þá jafnframt lyfja, í 2-3 vikur í senn.

Tryggvi Rúnar hefur þrisvar sinnum verið lagður inn á sjúkrahús. Orsakir hafa í öll skiptin verið bein afleiðing af áfengis- og lyfjaneyslu. Hann lá á Kleppsspítalanum frá 7.6.'71 - 21.7.'71 og var þá búinn að drekka nær stöðugt í hálfan mánuð, var ekki undir áhrifum við komu þangað. Aðal tilgangur með innlögn hans þar er, að hann segist vilja hætta allri neyslu á vímugjöfum. Árið 1974 var hann lagður tvisvar sinnum inn á Landspítalann. Fyrri koman var h. 26.6.'73 og lá hann þar inni í 4 daga. Orsök innlagningar var lyfjadá (coma), hafði hann tekið 15 stk. af Tabl. Mebumal natrii eftir að hafa verið undir áhrifum áfengis í 4-5 daga. Tryggvi var síðan lagður aftur inn á taugadeild Landspítalans h. 22.8. - 30.8.'74. Var það 6 dögum eftir að hann hafði fengið höfuðhögg þegar hann datt í stigagangi og var hann þá undir áhrifum áfengis. Við þessa seinni komu var Tryggvi Rúnar einnig í dásvefni, en honum heilsaðist vel. Í þessari seinni innlögn á spítalann var hann athugaður gaumgæfilega með tilliti til hugsanlegra skaða í miðtaugakerfi, en þeir fundust engir.

Tryggvi Rúnar telur sig hafa búið við góða líkamlega heilsu, hann segist hafa fengið flesta algenga barna-sjúkdóma án nokkurra eftirkasta, hefur ekki gengið undir neinar stærri aðgerðir og engar aðrar sjúkrahús-legur utan þær, sem hér að ofan greinir. Er ekki kvillagjarn, fær einstöku sinnum höfuðverki. Hefur aldrei fengið krampa, hefur einu sinni handleggsbrotnað, aldrei fengið stærri áverka þótt hann hafi lent í slagsmálum. Líkamleg skoðun var gerð á Tryggva Rúnari h. 8.7. '76. Hann er tæplega meðalmaður á hæð, en þreklega og kraftalega vaxinn, ekkert sjúklegt kom fram við kerfisbundna skoðun líffæraakerfa, svo og ekki við neurologiska skoðun. Blóðþrýstingur reyndist vera 120/80, púls 64/mín. Blóðprufur voru teknar h. 8.7. og reyndust þær innan eðlilegra marka og höfðu eðlilegan blóðhroða, eða 16.4g%, sökk mældist 1 mm, fjöldi hvíttra blóðkorna var 4.400, eða innan eðlilegra marka. Blóðurea mældist 31. Próf fyrir syfilis reyndist neikvætt.

Heilalínurit var ennfremur tekið h. 8.7. og reyndist það einnig vera innan eðlilegra marka.

Gylfi Ásmundsson sálfræðingur lagði sálfræðipróf fyrir Tryggva Rúnar. Þau voru:

Wechsler, greindarpróf fyrir fullorðna.

Bender-Gestalt, skynhreyfipróf.

MMPI, persónuleikapróf.

Rorschach, persónuleikapróf.

Á Wechsler greindarprófi reyndist greindarvísitala Tryggva Rúnars vera 83, sem er talsvert undir meðallagi, en hann er talinn vera fjarri því að vera vangefinn. Mismunur einstakra þátta á prófinu var lítill og benti það til, að eðlisgreind Tryggva sé ekki miklu hærri en niðurstöður prófsins segja til um. Þekkingaforði Tryggva reyndist vera mjög lítill og var talinn bera vott um litla greindarfarslega ræktun og lélega skólaundirstöðu.

Rorschach prófin bentu til þess, að Tryggvi væri ekki næmur á mannlegar tilfinningar og jafnframt, að dómgreind væri léleg, tilfinningalíf grunnt og líkur á hvatvíslegu atferli.

Niðurstöður prófsins í heild voru þær, að Tryggvi væri fremur laklega gefinn með talsverða persónuleikagalla. Dómgreind er léleg og hæfileikinn til geðtengsla lítill og tilfinningar grunnar, jafnframt því að vera haldinn nokkrum kvíða og vanmetakennd.

Geðskoðun:

Tryggvi er dálítið kvikur í hreyfingum og órólegur, er greinilega haldinn talsvert mikilli spennu, sem reyndar er ekki óeðlilegt miðað við núverandi aðstæður. Hann gerir sér mjög mikið far um að vera kurteis og samvinnulipur á meðan á viðtali stendur á allt af því yfirdrifinn hátt. Hann reynir að vanda sig mjög í frásögn og svara sem nákvæmast. Þrátt fyrir það er erfitt að fá hjá honum nákvæmt yfirlit um lífsferil hans sökum þess hversu óöruggur hann er og minni ónákvæmt, þarf oft að hugsa sig mikið um og leiðrétta svör sín. Framsögn hans er því oft dálítið hikandi og málvillur eru áberandi í tali hans. Geðslag hans einkennist fyrst og fremst af kvíða, spennu og óöryggi, sem speglast í andlitssvip hans og hreyfingum. Engir sérstakir kækir eru áberandi. Geðbrigði eru mjög lítil og virðast rista grunnt. Sjaldan er hægt að greina hjá honum nokkur merki iðrunar, samviskubits eða þunglyndis. Engar hugsanatrufnanir koma fram, sem má rekja til annars en spennu og óöryggis og lélegs minnis og því engin einkenni um geðveiki (psychosis). Ekki kemur neitt fram, sem bendir til þess að Tryggvi sé haldinn ranghugmyndum eða ofskynjunum. Dómgreind virðist vera talsvert mikið áfátt og skilningur og almennur fróðleikur lítill. Tryggvi verður því að teljast illa upplýstur. Engar trufnanir koma fram á meðvitund. Hann er vel áttaður á stað og stund og eigin persónu.

Tryggvi telur sig ekki vera taugaveiklaðan og neitæ því að hann sé kvíðinn og óöruggur. Hins vegar telur hann sig oft vera eirðarlausan og viti ekki alveg hvað hann vilji, sé hann leitandi að því hvað hann eigi að gera við líf sitt. Segist vera óánægður með það, eins og það hefur verið, sífelld afbrot og úttekt á dómum.

Tryggvi Rúnar segir, að það hafi komið flatt upp á sig þegar hann var settur í gæsluvarðhald h. 23.12.75 í sambandi við hvarf Guðmundar Einarssonar, þar eð hann taldi sig ekkert vera flæktan í það mál, eða vita nokkuð um það. Segist hann hafa farið í mikið uppnám, hélt að það væri verið að beita sig einhverjum bellibrögðum. Missti svefn, gat ekki sofið í eina 4 sólarhringa, fyrst eftir að hann var settur inn, var spenntur, kvíðinn, örvæntingafullur, fékk ofheyrnir, heyrði raddir kunningja, bæði karla og kvenna. Það sem hann heyrði var mest sundurlaust málæði, mest rifrildi eða veisluglaumur, eins og í partýi. Segir, að læknir hafi verið fenginn til sín og gefið sér róandi lyf, telur að ruglið hafi runnið af sér á nokkrum dögum. Hann segist síðan hafa verið í yfirheyrslum í sambandi við hvarf Guðmundar, en ekkert fór að rifjast upp fyrir honum um eiginn þátt í því máli fyrr en u.þ.b. 30 dögum eftir að hann var settur í varðhald. Það sem hann man í því sambandi er fyrir honum næsta óljóst og sundurlaust, en telur sig þó muna greinilega eftir því núna, að hann hafi lent í átökum við Guðmund, ásamt tveimur mönnum, og annar þeirra hafi sparkað í andlit Guðmundar þar sem hann lá á gólfinu. Jafnframt telur hann sig muna, að þeir hafi farið með lík Guðmundar á einhvern stað í nágrenni Hafnarfjarðar, man óljóst eftir þessum stað, en segir að "Fjárborg" hafi verið þar nálægt:

Niðurstaða:

Ég tel, að Tryggvi Rúnar sé hvorki vangefinn né haldinn geðveiki (psychosis) heldur er hann illa greindur og haldinn miklum persónuleikagöllum, sem koma fram sem geðvilla (psychopathia). Jafnframt hefur hann verið haldinn drykkjusýki (alcoholismus) frá 16 ára aldri og háður fíknilyfjum (drug dependence) frá 17 ára aldri.

Hann leitaði sér lækninga við drykkjusýki sinni og lyfjanothkun árið 1971 á Kleppsspítalanum, en meðferðin þar var árangurslaus. Batahorfur mega því teljast lélegar þótt meðferð yrði reynd að nýju. Ekki er til neitt meðferðarform, er læknað getur geðvillu. Geðvilla hans kemur fyrst og fremst fram í grunnu tilfinningalífi, litlum hæfileika til geðtengsla og lélegri dómgreind. Sjálfstjórn er lítil og minnkar að mun við neyslu áfengis, eða fíkniefna, svo hvatir hans brjótast þá mun auðveldar út, svo sem í formi árásargirni eða ofbeldi og annarra andfélagslegra aðgerða. Miðað við þær upplýsingar sem Tryggvi Rúnar gefur um þátt sinn í hvarfi Guðmundar Einarssonar verður hann að teljast sakhæfur.

4. Álitsgerð sama læknis um geðheilbrigði og sakhæfi ákærðu Erlu Bolladóttur er ódagsett, en lögð fram í sakadómi Reykjavíkur 28. apríl 1977, og hljóðar svo:

Sakadómur Reykjavíkur hefur farið þess á leit við undirritaðan, að gerð verði rannsókn á Erlu Bolladóttur, f. 19.7.1955 til heimilis að Stóragerði 29, Reykjavík. Þegar beðið var formlega um geðrannsókn þessa h. 23. apríl 1976, var Erla vitni í alvarlegu sakamáli og átti erfitt með að rifja upp atburði. Frá því 2. maí sl. hefur Erla verið í gæsluvarðhaldi, en hún hafði gert þá játningu, að hafa orðið manni að bana í sambandi við svokallað Geirfinns-mál. Játningu þessa hefur hún síðan dregið til baka, að eigin sögn.

Erla Bolladóttir er fædd í Reykjavík. Foreldrar eru Bolli Gunnarsson, f. 1918, eða 58 ára gamall öryrki, dvelst nú á Hawai og móðir er Þóra Erla Ólafsdóttir, f. 17.1.´31, 45 ára gömul, búsett í Reykjavík. Foreldrar Erlu slitu samvistum í febrúar 1971.

Erla er þriðja í röðinni af 5 alsystkinum, jafnframt á hún 2 eldri hálfbræður, þeir eru: Einar Gunnar Bollason, 31 árs, fyrrv. kennari og Bolli Þór Bollason, viðskiptafræðingur. Erla er ekki alin upp með hálfbræðrum sínum og hefur haft af þeim lítil afskipti, nema þá helst síðustu 3 árin, að hún hefur kynnst Einar nokkuð, einkum þar sem Einar og faðir hennar fóru að hafa nánari samskipti.

Alsystkini Erlu eru:

Arthur Björgvin, 27 ára gamall, er við heimspekinám í Þýskalandi, kvæntur. Arthur fæddist áður en foreldrar giftu sig og er því alinn upp af móðurforeldrum sínum og þekkir Erla Arthur mjög lítið.

Önnur er Linda Sigrún Bolladóttir, f. 5.7.´54, gift húsmóðir og búsett á Hawai.

Þriðja er Erla.

Fjórða er Helga Bolladóttir, f. 3.1.´57, nemandi í menntaskólanum við Tjörnina, trúlofuð og býr nú hjá tengdafólki sínu síðan í apríl 1975.

Fimmta er Lilja Bolladóttir, f. 12.9.´59, býr hjá móður í Stóragerði 29.

Erlu er ekki kunnugt um neina ættgenga sjúkdóma. Telur að móðir hafi verið hraust er hún gekk með hana og fæðing muni hafa gengið eðlilega fyrir sig. Telur að foreldrar hafi verið nýflutt frá Bandaríkjunum þegar hún fæddist. Erla var 14 merkur þegar hún fæddist og 56 cm löng. Hún fékk flesta barnasjúkdóma, án nokkurra alvarlega eftirkasta. Telur sig hafa tekið út eðlilegan þroska fyrstu árin, þyngdist að vísu seint, var veikluleg, en samt hraust. Gekk 12 mánaða gömul, var sein til máls, var lengi smámælt. Telur sig hafa verið þægt barn og meðgjörlegt. Þegar Erla var 2 1/2 árs gömul fluttist hún, ásamt foreldrum sínum, til Bandaríkjanna og voru þau búsett þar í 4 1/2 ár, og fluttust síðan til Reykjavíkur, Erla var 7 1/2 árs gömul þegar þau komu hingað til Reykjavíkur.

Erla telur, að samkomulag innan fjölskyldu sinnar hafi yfirleitt verið slæmt og stormasamt. Segir, að samband sitt við móður hafi ætíð verið stirt, man fyrst eftir sér 4ra ára gömul þegar móðir var að skamma hana. Telur sig hafa haft betra samband við föður. Segist frekar hafa getað tjáð honum tilfinningar sínar, bæði þegar hún var minni og síðar, en þó aldrei mikið. Man eftir því, að hafa vorkennt föður þegar móðir var að rífast. Ágreiðingur milli foreldra var oft og þá oftast samfara áfengisneyslu, rífast var um peninga og út af afbrýðissemi. Móður sína telur hún vera mikinn smáborgara, segir að hún vilji láta hlutina líta vel út á yfirborðinu, og er viðkvæm fyrir álitni annarra, þolir því illa gagnrýni. Hlustaði oft á skoðanir móður sinnar og áhyggjur, án þess þó að andmæla þeim. Segist aldrei hafa getað tjáð sig við hana, svo nokkurt gagn sé í. Föður sinn, Bolla, segir hún vera hæglátan og geðfelldan mann, en fremur ístöðulítinn. Telur hún að hann hafi verið óreiðumaður í fjármálum, oft skipt um atvinnu. Hún segir hann hafa verið all drykkfelldan. Telur hann vera fremur dulan, hann tali sjaldan, eða aldrei, út um hlutina og sérstaklega ekki það sem honum er óþægilegt og segir hann reyna að loka

augunum fyrir eigin göllum og yfirsjónum. Samband sitt við systur sínar telur Erla að hafi verið fremur stirt, man hún a.m.k. eftir því, að hún og Linda rifust mjög mikið eftir að þau komu hingað til Íslands. Segir hún Lindu vera nokkuð skapharða og mun frekari en hún sjálf. Helgu telur hún hafa verið í sérstöðu, að því leyti, að hún var í uppáhaldi hjá móður og taldi móðir, að Helga gæti aldrei gert neitt rangt. Erla segir samkomulag við Lilju yngstu systur sína hafa verið gott, enda segist Erla hafa verið sterkari aðilinn í því sambandi, stutt Lilju og verið henni hjálpleg á ýmsan hátt, ekki hvað síst þegar samband á milli foreldra var slæmt. Erla settist í Ísaksskóla og var þar í 1 vetur, en síðan fór hún í Hlíðaskóla. Lauk hún fullnaðarprófi þaðan með einkunnina 8.96. Yfirleitt segist hún hafa komið sér vel á meðan hún var í barnaskóla og var fljót að kynna vinkonum, en átti erfitt með að halda sambandi við þær vegna breytilegrar búsetu hérna í Reykjavík. Samkomulag við kennara var gott. Þegar Erla settist í gagnfræðaskóla byrjaði hún í Vogaskólanum, var þar í 1 vetur, settist síðan í verslunardeild í Vörðuskólanum og tók þar próf vorið 1971 með einkunninni 9.05. Landspróf tók hún þaðan 1972, en námsárangur var þá mun verri, fékk þá slétta 5.00. Virðist því sem námsárangri Erlu hafi hrakað að mun eftir skilnað foreldra. Jafnframt fór hún eftir það að lenda í útistöðum við einstaka kennara.

Erla dvaldist 2 sumur í sveit, 10 ára gömul var hún á Djúpuvík á Ströndum, leiddist henni dvölin þar og var hún henni erfið á marga lund, m.a. vegna þess, er hún segir, að bóndinn þar hafi leitað á hana, en ekki kom til kynferðilegs samband. 14 ára gömul var hún síðan á Ríp í Skagafirði, ásamt Lindu systur sinni. Þar segir hún að sér hafi liðið vel. Vann oftast við barnagæslu á sumrin, en vorið 1972 hóf hún vinnu á póstinum hér í Reykjavík, fór síðan að vinna á símanum við skeytaafgreiðslu og ýmiss önnur störf og var þar til í sept. 1973.

Dvaldist þá um 6 vikna tíma í Bandaríkjunum og hóf störf aftur hjá símanum í janúar 1974 við sömu störf og áður og var þar til í október 1974. Dvaldist síðan í Danmörku frá því í des. 1974 til í febrúar 1975. Vann þar smátíma við ræstingu á hóteli, kom síðan aftur til Íslands og vann hjá Jóni Oddssyni lögfræðingi frá því í apríl mánuði og þar til í júní 1975. Hefur síðan ekki starfað á hinum almenna vinnumarkaði.

Kynlífsfræðslu sína fékk Erla þegar hún var 12 ára gömul, í skóla svo og frá vinkonum. Blæðingar byrjuðu hjá henni þegar hún var 15 ára gömul og hafði hún fengið fræðslu viðvirkjandi því hjá móður sinni.

Erla var 17 ára gömul er hún hafði samfarir við karlmann og var þá búin að vera með 21 árs gömlum manni í u.þ.b. 3 mánuði. Þetta var fyrsta nána samband hennar við karlmann. Sambandið slitnaði af sjálfu sér. Segir að sér hafi verið nauðgað þegar hún var 18 ára gömul af geðveikum manni, 4-5 árum eldri en hún sjálf. Skammaðist sín fyrir þetta atvik og vildi ekki kæra hann. Síðan telur Erla að hún hafi ekki haft nán tengsl við nokkurn karlmann fyrr en hún kynntist Sævari Ciesielski í sept. 1973 og var hún með honum í sambúð að mestu leyti næstu 2 árin.

Erla bragðaði fyrst vín 16 ára gömul. Hefur að jafnaði drukkið mjög lítið, kannski bragðað vín einu sinni í mánuði og sjaldan orðið drukkin. Hún reykti hash í fyrsta skipti 17 ára gömul, reykti hash stöku sinnum, en aldrei að staðaldri, líkaði ekki vel áhrifin af því. Aðra vímugjafa hefur hún prófað, svo sem LSD þrisvar sinnum og tekið örvandi töflur samfara áfengisdrykkju þrisvar sinnum, hjartalaga rauðar töflur, veit ekki hvað þær heita, en sennilega er þetta Amphetamín (purple hearts). Segist ekki hafa notað áfengi, eða aðra vímugjafa, allt sl. ár, eða frá því hún kom frá Danmörku 1975.

sem fyrr segir, þá slitu foreldrar Erlu sambúð í janúar 1971 og var Erla þá 15 og 1/2 árs gömul. Systir hennar, Linda, fylgdi föður sínum og bjó með honum, en Erla og yngri systur hennar fylgdu móður, þó hún hefði frekar kosið að fylgja föður sínum, en hún var ekki orðin 16 ára og því bjó hún hjá móður sinni áfram frá því í janúar og þar til í ágúst 1971, að hún flutti til föður síns, eftir að hún hafði náð 16 ára aldri. Virðist þetta hafa verið erfiður tími fyrir Erlu og hún gengið Lilju systur sinni nærri því í móðurstað á þessum tíma og veitt henni mikinn stuðning. Bjó síðan með föður sínum næstu 2 árin og haustið 1974 festi faðir hennar kaup á húseign í Hafnarfirði, en veiktist stuttu síðar, eða í nóvember 1974. Erla segir sambúð sína með föður sínum hafa verið góða, segir að faðir hennar hafi unnið vel, en drukkið talsvert mikið. Ekki virðist hún samt sem áður hafa fengið mikinn stuðning frá föður sínum heldur virðist hann fremur hafa haft stuðning frá Erlu og Lindu systur hennar. Þessi 2 ár, sem Erla bjó með föður sínum segist hún hafa haft talsverðan félagsskap af kunningjum, bæði piltum og stúlkum, þó virðist hún ekki hafa náð að mynda nein veruleg tilfinningatengsl við neinn aðila, þetta virðist yfirleitt hafa verið mjög yfirborðslegur kunningsskapur. Hún segist hafa skemmt sér talsvert, farið á böll og í party.

Erla kynntist Sævari Ciesielski, sem síðar varð sambýlismaður hennar, í september 1973. Skeði það í samkvæmi. Fannst henni þá Sævar vera fremur lítill fyrir mann að sjá, umkomulaus, en fannst hann vera ljúfur og góður í sér. Fyrst í stað var einungis kunningsskapur með þeim og varð það síðar úr, að Sævar slóst í för með Erlu og vinkonu hennar vestur til Ameríku, til að heimsækja þar kunningja. Sagði Sævar, að hann ætlaði sér að rukka þar inn peninga sem honum bærí. Vinkona Erlu hatti síðan við förina á síðustu stundu, svo hún fór ein vestur með Sævari. Var hún í þessari Bandaríkjaför frá því í okt. 1973 til 7. nóvember sama ár. Dvöldust þau hjá kunningjum Erlu, svo og skyldfólki Sævars. Í ferð þessari segist

Erla hafa farið að kynnast skuggalegri hliðum á Sævari, fannst henni hann vera mjög taugaveiklaður, hræddur og spenntur. Neyttu þau LSD einu sinni saman og segir hún, að þau hafi þá farið að opnast meira gagnvart hvort öðru og tala um tilfinningar sínar. Man hún eftir því, að Sævar talaði mikið um ofbeldi og það, að það gæti verið nauðsynlegt undir vissum kringumstæðum að koma mönnum fyrir kattarnef. Erla segist hafa spurt hann hvort hann hafi drepið mann, en fékk ekkert svar. Jafnframt fór að koma upp ósamkomulag á milli þeirra, aðallega vegna þess hversu henni fannst Sævar vera farinn að vera frekur gagnvart sér, hann mátti ekki af henni sjá, sagðist vera hræddur við útlendinga. Fannst henni þetta hvimleitt og vera mjög bindandi fyrir sig. Þau urðu síðan aftur samferða til Reykjavíkur og segir hún, að Sævar hafi verið tekinn fastur á flugvællinum við komuna. Segir hún, að hann hafi setið inni í 4 daga. Leitaði hann síðan Erlu uppi, bar hann sig þá illa, sagðist vera heimilisláus og ætti hvergi inni. Aumkaði hún sig þá yfir hann og leyfði honum að búa hjá sér í Hafnarfirði, þangað sem faðir hennar hafði flust. Ekki sagði hún, að ástarsamband hafi verið byrjað hjá þeim er hér var komið. Faðir Erlu veiktist síðar af heilablóðfalli stuttu eftir að hún kom að vestan og bjuggu þau Sævar þá tvö saman. Um áramótin 1973-1974 taldi Erla sig vera trúlofaða Sævari, enda hafði þá tekist með þeim ástarsamband. Hún byrjaði síðan að vinna aftur á símanum í janúar 1974, hélt Sævari uppi með sinni vinnu, þar eð hann stundaði enga fasta atvinnu, en hana grunaði og taldi fullvíst, að hann stundaði hashsölu. Þótti henni mjög erfitt að fylgjast með hans málum þar eð hann talaði um að hann þyrfti að „redda“ hinu og þessu, og var oft að heiman 2-3 nætur í senn, þannig að henni gekk mjög illa að fylgjast með hans ferðum og gerðum. Erla segir síðan Sævar hafa setið inni um 4ra vikna skeið í febrúar mánuði. Hún segir, að á þeim tíma hafi hún komist að því, að hann muni hafa haldið framhjá sér, segist í fyrstu ekki hafa viljað trúa því, en lét síðan sannfærast. Tók hún þá ákvörðun að

reyna að segja skilið við Sævar. Er hann losnaði úr varðhaldinu leitaði hann hana strax uppi og spilaði á meðaumkun hennar, bar sig illa og bað hana um að skjóta yfir sig skjólshúsi þó ekki væri nema í nokkrar vikur. Erla lét tilleiðast, en segir að upp úr því hafi hún farið að finna til nokkurs ótta af Sævri þótt hún gerði sér ekki grein fyrir, hvað það var í raun og veru í hans fari, sem hún var hrædd við. Fór hún oft að fá miklar martraðir, þar sem mikið bar á ofbeldi og hótunum um líflát. Segir síðan, að Sævar hafi smám saman náð meiri tókum á sér, þannig að hann stjórnaði nær eingöngu hennar lífi. Hún lét einangrast, enda virtist Sævar sjá til þess, að hún hefði sem minnst samband við fólk utan síns vinnutíma. Erla leigði síðan á ýmsum stöðum hér í Reykjavík með Sævri, svo sem í Álfheimum og á Hjallabraut. Stundum voru þau í algeru húsnæðishraki og bjuggu þá hjá móður Sævars uppi í Breiðholti. Vorið 1974 segist Erla hafa látið þau orð falla, að ekki væri erfitt að svindla út peninga í sambandi við póstávisanir, en hún segist hafa orðið slíku kunnug í sambandi við starf sitt á símanum. Sagði hún, að Sævar hefði sýnt þessu mikinn áhuga og fengið sig til að svíkja út fé í 2 skipti, all háar upphæðir. Sagðist hún lengi hafa verið treg til, en látið tilleiðast. Segist hún hafa látið Sævar hafa peningana, en segist aldrei hafa spurt hann hvað hann hafi gert við þá, en grunaði, að hann hefði notað þá til fíknilyfjakaupa. Sagðist hún að vísu hafa gert sér grein fyrir, að hún hefði gerst brotleg við lögin með þessu athæfi, en segist ekki hafa tekið það svo nærri sér, þar eð nógir peningar væru fyrir í kerfinu. Virðist hún því hafa gert sér far um að gleyma þessu broti sínu sem best hún gat. Sambúð við Sævar þetta ár segir hún hafa verið mjög erfiða, a.m.k. einu sinni segir hún að hann hafi ráðist á sig, sparkað í sig, m.a. í kynfæri hennar svo að sá á henni. Telur hún, að mest allt árið 1974 hafi hún verið haldin þunglyndi, ótta og hræðslutilfinningu, án þess að gera sér grein fyrir hvað olli þessum tilfinningum. Í desember mánuði 1974 fóru þau Sævar út til Danmerkur, hún fór á undan.

Segir hún, að Sævar hafi hvatt sig til að fara utan, þar eð hún væri eftirlýst hér heima í sambandi við ávísanafalsið. Dvöldust þau í Danmörku, þjuggu m.a. í Christianiu og á hrakhólum við slæmar aðstæður. Flúði hún því heim í febrúar mánuði 1975 og leitaði ásjár hjá móður sinni, dvaldist hjá henni í 10 daga. Þeim samdi ekki vel, svo hún fór af heimili móður sinnar eftir að Sævar kom til landsins. Samkomulag milli þeirra var slæmt og hún sagði honum formlega upp, sökum óreglu- legra lifnaðarhátta hans, og eins vegna þess, að hann vildi ekki fá sér neina fasta vinnu. Næstu vikurnar var hún á hálfgerðum flækingi, dvaldi 1 viku á heimili Vilhjálms Knudsens myndatökumanns og síðan var hún á heimili í Kópavogi hjá Guðmundi Einarssyni verkamanni og konu hans í 6 vikur. Næst fékk hún sér íbúð að Grundarstíg 15 í Reykjavík, reyndi að leynd dvalarstað sínum fyrir Sævari, en hann hafði ávallt samband við hans öðru hvoru og reyndi að fá hana til að taka sig aftur, var með alls konar hótanir. Gafst hún upp að lokum fyrir ásókn Sævars og tóku þau saman íbúð í Kópavogi h. 1. september. Sagði hún, að hún hefði þá verið orðin þreytt, enda barnshafandi. Um sumarið 1975 segist hún hafa haft svolítið samband við móður sína og systur, en það samband slitnaði aftur eftir að hún fór að búa með Sævari að nýju, en móðir hennar var á móti þessu sambandi þeirra.

Erla segist hafa orðið mun meira ráðandi í sambúðinni við Sævar síðustu mánuðina sem þau þjuggu saman, og einkum eftir að barn þeirra fæddist, sem var stúlkubarn fætt 24.9.75. Segist hún ekki hafa verið eins hrædd við Sævar, hafi tekið á móti honum og haft betur í 2 skipti, sem hann réðst á hana. Í annað skiptið brotnaði Sævar niður og sagði kjökrandi: "konan mín getur lamið mig". Kennði hún þá í brjósti um hann og hafði sektartilfinningu. A.ö.l. hélt Sævar áfram uppteknum hætti, vann ekki reglulega vinnu og fór tvisvar sinnum utan til þess að "redda" hlutunum.

Erla segir líkamlega heilsu sína hafa verið góða um ævina. Hún hefur aldrei legið á sjúkrahúsi eða gengist undir meiri háttar aðgerð. Hálskirtlar voru teknir þegar hún var 7 ára gömul. Fæðing var erfið þegar hún átti dóttur sína 24.9. '75, en hún var komin heim af fæðingadeildinni eftir vikutíma. Við líkamlega lækningu hjá Erlu h. 14.7. '76 kom ekkert í ljós, sem benti til þess að hún væri haldin nokkrum sjúkdómum eða kvillum, nema að því leyti, að háls- og herðavöðvar voru nokkuð stífir (myosis), en orsök fyrir slíku er kronisk spennu. Blóðþrýstingur mældist innan eðlilegra marka, 115/75 og þúls var 74/mín. Kerfisbundin skoðun og rannsókn á tauga-kerfi bentu ekki til þess að Erla væri haldin neinum vefrænum sjúkdómum í miðtaugakerfi, eða taugum. Heilalínurit var tekið af Erlu h. 12.7. '76. Niðurstaða þess var diffust, hratt rit, sennilega vegna lyfja, en a.ö.l. eðlilegt. Rannsóknir voru gerðar h. 14.7. á blóði og sýndu eðlilegan blóðrauða, eða 13.5g%, sökk mældist 6. Fjöldi hvítra blóðkorna var einnig innan eðlilegra marka, eða 9004. Blóðurea mældist 19, sem er innan eðlilegra marka. Blóðrannsókn fyrir syfilis mældist neikvæð.

Gylfi Ásmundsson sálfræðingur var fenginn til þess að leggja sálfræðipróf fyrir Erlu og þau voru:

Wechsler, greindarpróf fyrir fullorðna.

Rorschach, persónuleikapróf.

Bender-Gestalt, skynhreyfipróf.

MMPI, persónuleikapróf.

Semantic differential, merkingapróf.

Greindarvísitala Wechslersprófsins reiknaðist 99, mælist því í meðallagi. Bestu þættir bentu til þess að Erla gæti gert betur og eðlisgreind hennar sé í góðu meðallagi. Bestu þættir prófsins reyndust vera almennur skilingur og hugtakamyndun, en reikningur og félagslegt næmi voru mun lakari. Minni hennar mældist vera eðlilegt. Á Rorschach prófinu gat Erla 25 svör, sem sýnir all gott

hugmyndaflug og voru þau fjölbreytt að efni. Svör hennar voru þó ekki að sama skapi í samræmi við raunveruleikann og lituð af sjálfmiðaðri einkareynslu. Rorschach prófið benti einnig til þess að greind hennar virtist vera góð, en nýttist hins vegar illa. Prófið benti jafnframt til þess að hún hefði mjög lélega stjórn á hugmynda- og tilfinningalífi sínu. Tilfinningaviðbrögð hennar í prófinu báru þess vott að um hysterískan persónuleika væri að ræða. Hún virtist reyna að dylja tilfinningaviðbrögð sín með hálf gagnsæjum intellectual hjúp, þess á milli blossa tilfinningar fram á þann veg, að raunveruleikaskyn og hugsun brenglast og talsverðar líkur eru á þokuástandi (dissociative state) með tilheyrandi minnisleysi. Prófið benti jafnframt til þess, að samskipti hennar eru ákaflega sjálfmiðuð hlaðin spennu og reiði, en hún reynir að þóknast öðrum með geðbrigðum, sem rista grunnt og eru ekki í samræmi við innri tilfinningar. MMPI prófið jaðraði við það að vera ógilt, þar eð hún virtist ýkja geðræn vandamál sín, en það benti engu að síður til þess, að Erla væri áberandi óvirk og undanlátsöm gagnvart öðrum, jafnvel svo að jaðraði við masochisma. Prófið var talið staðfesta þá mynd, sem fram kom í Rorschach prófinu, að Erla sé hysterískur persónuleiki, sem geti farið í tímabundið psykotískt (dissociative) ástand. Semantic differential prófið var lagt fyrir Erlu með það fyrir augum að gera könnun á því hvaða tilfinningalega merkingu nokkrar mikilvægar persónur í lífi hennar höfðu fyrir hana. Fram kemur, að það eina sem henni þykir vant um er barn hennar, hún er mjög upptekin af velferð þess. Hún virtist ennfremur meta sjálfa sig nokkuð mikils, sem bendir ekki til djúprar sektarkenndar, en er í samræmi við persónuleikagerð hennar. Hún lýsir hatri á Sævari, en athyglisvert er, að sú persóna sem líkist honum mest í huga hennar, er faðir hennar. Er ástæða til að ætla, að upplifun hennar á föður sínum hafi átt verulegan þátt í vanmáttugri sjálfsmynd hennar, blönduð fjandsemi og undirgefni, kunni að hafa sett mark sitt á persónuleika og samskipti hennar við karlmenn.

Geðskoðun:

Erla er lág og grannvaxin, fíngerð stúlka, með meðalstórt hjartalaga andlit og stór brún augu, gerir sér far um að vera einlæg í viðmóti og virkar því oft sakleysislega barnaleg í framkomu. Gæti hæglega talist vera 2-3 árum yngri heldur en hún er. Hún er yfirleitt klædd á hversdagslegan, dálítið hirðuleysisleg, en þó í hreinum fötum og með hreint hár, en yfirleitt er það ótilhaft. Erla gerir sér far um að vera samvinnuþýð og nær maður að mynda við hana all góðan kontakt, sem oft er þó talsvert yfirborðskennður. Geðbrigði hennar eru yfirleitt ekki mikil, en eru þó fyrir hendi og spegla þau tilfinningaviðbrögð hennar og geðhrif, sem virðast oft á tíðum ekki rista mjög djúpt, þar er oftast Erla draumkennd á svip og virðist allt að því nær óeðlilega afslöppuð. Hún talar kæruleysislega um fyrrverandi og núverandi erfiðleika, án sýnilegra tilfinninga, nema einstaka sinnum koma tilfinningar hennar skírar í ljós, svo sem örvænting, reiði og vonleysi. Geðhrif hennar hafa því oftast á sér talsvert hysterískan blæ, sem Erla virðist nota sem vörn gegn dýpri tilfinningum og breiða yfir þær með yfirborðskæruleysi og rósemi. Erla talaði yfirleitt hægt og rólega, liggur ekki hátt rómur. Talar alltaf í fullu samhengi og er mjög skýr í frásögn, enda orðaforði góður. Ekki koma fram neinar hugsana-truflanir, ranghugmyndir, eða einkenni um ofskynjanir, sem benda til meiri háttar geðveiki, svo sem ofheyrnir. Skilningur hennar virðist vera all góður, en dómgreind virðist vera nokkuð áfátt, sérstaklega hvað viðvíkur félagslegum þáttum. Minni hennar virðist vera mjög gott í mörgum atriðum, getur hún sagt frá ýmsum atburðum, bæði frá bernsku og seinni árum, í smáatriðum, er mjög örugg með margar tímasetningar. Hins vegar virðast vera miklar gloppur í minni hennar á ýmsa atburði, sem hafa greinilega verið henni erfiðir, og valdið henni tilfinningalegri spennu. Nefnir hún í því sambandi, að hún telji sig

akki muna eftir að hafa séð föður sinn drukkin fyr-
en hún var 15 ára gömul, þótt hún bæði viti og geri
sér fulla grein fyrir því, að faðir hennar hafi notað
mikið og drukkið vín. Segir hún, að sig hafi rámað
í að hafa séð föður sinn drukkin þegar hún var 10 ára
gömul, en hún taldi sér trú um, að það væri tóm ímyndun
í sér. Segist hún lítið geta gert sér grein fyrir
mörgum þeim rímmum, sem foreldrar hennar hafa háð þótt
hún viti, að hún ætti að muna það. Erla telur, að mest
allan tímann, sem hún hafði saman við Sævar að selda og
einnig þann tíma, sem hún var að reyna að slíta sambandi
við hann, hafi hún verið mjög dauf og háflsljó. Hún
segist hafa verið haldin nær stöðugri óttakennd og
einmanakennd, gat illa gert sér grein fyrir og getur
ekki enn gert sér grein fyrir af hverju sú óttakennd
stafar, nema vegna dularfullrar hegðunar Sævars, tví-
ræðum tilsvörum og hálfgerðum ógnunum um að eitthvað
illt kynni að henda hana. Erla lýsir ýmsum fælnis
(phobískum) einkennum, sem hún segist lengi hafa fundið
fyrir, svo sem að hún er hrædd við að fara ein út á ber-
svæði, finnur þá fyrir ótta og einmanakennd, finnst henni
svo sem hún sé einhvers konar skotmark, einhver gæti gert
sér illt, þótt hún sjái engan, eða eitthvað sem kynni að
vinna henni mein. Jafnframt er erfitt fyrir hana að vera
í fjölmenni, fær þá innilokunarkennd, einnig finnst henni
slæmt að sitja á stól, sem snýr baki að útgöngudyrum.
Erla segist stundum hafa haft ofsjónir og jafnvel núna
síðustu vikurnar, eftir að hún hefur setið í varðhaldinu,
finnst henni hún þá oft sjá fólk, sem hún ber ekki kennsl
á, sem er í hróka samræðum. Segist hún gera sér grein
fyrir því, að hún er með opin augun, en ef hún ætlar að
yrða á fólkið hverfur sýnin. Hún telur sig fyrst hafa
orðið vara við eitthvað slíkt þegar hún var 10 ára gömul
og var að fara í sveit norður á Strandir. Fannst henni
hún þá vera að borða sælgæti, en svo var það allt í einu
horfið. Jafnframt segist hún hafa séð mann, sem var henni

mjög vinveittur, sumarið 1974 þegar samkomulag hennar og Sævars var sem verst, gerði hún sér grein fyrir því, að þetta var missýn. Erla telur sig aldrei hafa fengið yfirliðaköst svo hún muni, eða önnur köst þar sem hún missir meðvitund, án þess þó að falla niður um lengri eða skemmri tíma.

Erla var ætíð með fulla meðvitund er rætt var við hana, var vel áttuð á stað og stund og eigin persónu.

Niðurstaða:

Ég tel, að Erla Bolladóttir sé hvorki vangefin né geðveik, og hún hafi heldur ekki neinar vefrænar skemmir í miðtauga-kerfi. Hún er í meðallagi greind og haldin persónuleikagöllum (personalitas hysterica). Fleiri þætti má greina í persónuleika hennar, svo sem nokkuð sterka geðvillu, (psychopathia) ásamt mikilli óvirkni (passivity) og þörf fyrir að sjórnast af öðrum og velður þetta nær masochistisku atferli. Tilfinningatengsl við annað fólk rista yfirleitt grunnt í samræmi við það í hversu lítilli snertingu hún er við eigin tilfinningar. Persónuleiki hennar er veikbyggður og varnir því veikar og er því líklegt, að undir tilfinningalegu álagi, geti geðstjórn brotnað niður og viðbrögð orðið óeðlileg og leitt til truflunar á meðvitund (dissociative state). Erla hefur jafnframt verið haldin fælni (phobia) og sefasýki (neurotic hysterica).

Ég tel vera nokkrar líkur á, að Erla geti notfært sér og fengið bót á taugaveiklun sinni með sállækningu (psychotherapy), en hins vegar minni líkur á bata hvað persónuleikagöllum viðkemur með fyrrgreindri meðferð, sem þyrfti þá jafnframt að vera langvarandi.

5. Álitsgerð Ingvars Kristjánssonar,
sérfræðings í tauga- og geðsjúkdómum,
um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða
Guðjóns Skarphéðinssonar er ódagsett,
en lögð fram í sakadómi Reykjavíkur
28. apríl 1977, og hljóðar svo:

Samkvæmt beiðni Sakadóms Reykjavíkur hefi ég undirritaður framkvæmt geðrannsókn á Guðjóni Skarphéðinssyni, f.19.06. 1943, tilheimilis að Rauðarárstíg 32, Reykjavík, vegna meintrar hlutdeildar hans í drápi Geirfinns Einarssonar.

Geðrannsóknin fór fram í Síðumúlafangelsinu á tímabilinu 28.12. 1976 - 23.03. 1977.

Guðjón er fæddur á býli móðurforeldra sinna að Marðarnúpi í Vatnsdal í Austur-Húnavatnssýslu og alinn upp af þeim þar til 18 ára aldurs. Móðuramma hans er sögð hlýleg manneskja, er lítið kveður að, en afa hans, Guðjóni bónda, er lýst sem harðlyndum stórbokka og ójafnaðarmanni.

Móðir Guðjóns er Sigurlaug Guðjónsdóttir, f. 1922. Dvaldi hún á Marðarnúpi fyrstu 2 æfiár Guðjóns, en flutti þá til Reykjavíkur, og er hún eignaðist annan son skömmu seinna, varð það úr, að Guðjón flutti til móðurforeldra sinna og dvaldi þar síðan nær óslitið til 18 ára aldurs. Sigurlaug er, að sögn Guðjóns, stolt kona, metnaðargjörn og kröfuhörð, bæði á sjálfa sig og aðra. Hún hefur verið slæm á taugum hin síðari ár og hneigst til þess að misnota róandi lyf. Hefur hún nýlega hlotið meðferð á sjúkrahúsi vegna þessa.

Faðir Guðjóns var séra Skarphéðinn Pétursson, f.10.11. 1918, en hann lést í bílslysi 5.7.1974. Skarphéðinn vann lengi á Pósthúsinu í Reykjavík, en settist seint í guðfræðideild H.Í., lauk þaðan prófi fertugur að aldri og var síðan þjónandi prestur í Bjarnarhöfn í Hornafirði til dauðadags. Guðjón kynntist föður sínum best á árunum 1961-63 og lýsir hann honum þannig, að hann hafi verið einmana maður er átti samleið með fáum. Hafði sérkennilegar skoðanir, hafði gaman af bókum, spilum og tafli, en átti bágð með að hafa sig í að taka hendi til skyldustarfa. Hafði hann í því efni nokkuð aðhald af konu sinni. Guðjón lýsir geðslagi og atferlisbreytni hjá föður sínum er benda í þá átt, að hann kunni að hafa verið haldinn geðveiki (manio-depressive psychosis).

Þau hjón, Sigurlaug og Skarphéðinn, eignuðust alls 7 börn og er Guðjón þeirra elstur. Yngri systkinin ólust upp í föðuru- húsum og hafði Guðjón því fremur lítið af þeim að segja, þ.e. hann dvaldi að Marðarnúpi, eins og að ofan segir.

Guðjón mun hafa fæðst örlítið fyrir eðlilegan tíma og var fæðingin fremur erfið. Honum heilsaðist vel á kornabarnsstigi, þreifst eðlilega og þroskamörk hans voru svo sem vera ber. Á fimmta aldursári sprakk botnlangatotan, fékk hann upp úr því slæma lífhimnubólgu og fistil frá görn út um magálinn. Lá hann á sjúkrahúsum vegna þeirra í alls 6 1/2 mán. og var um tíma vart hugað líf. Gekkst hann undir alls 4 uppskurði í legu þessari og missti bæði hár og hold. Hann telur sig aldrei hafa náð sér fyllilega eftir þessi veikindi m.a. þolir hann aðeins litlar máltíðir og hefir auk þess vöðva-defect á magál er hefur áhrif á líkamsburði hans.

Guðjón kom fyrst í skóla í Vatnsdal 9 ára gamall til þess að taka próf. Hann var þá fluglæs en á eftir í reikningi. Fylgdi það honum ætíð síðan að vera slakur reikningsmaður. Á aldrinum 10-13 ára sótti hann í farskóla í Vatnsdal en fannst námið yfirleitt leiðinleg eyðsla á tíma. Þrátt fyrir þetta stóð hann sig vel á fullnaðarprófi. Fjórtán ára var hann sendur í heimavist á Hlíðardalsskóla, en þá var lítið um unglingskóla fyrir norðan. Þaðan lauk hann landsprófi 16 ára, að eigin sögn "með snerpunni einni".

Veturinn næstan á eftir settist hann í M.A. og segir hann að sér hafi "verið ráðstafað þangað". Hann minnst þess ekki að hafa haft neinn áhuga á menntaskólanámi, en kvaðst alls ekki geta hugsað sér að verða búfræðingur. Námið kveðst hann ekki hafa tekið réttum tókum í byrjun en leiðst út í kvennafar og fukk. Er kom að prófum um vorið stóð hann höllum fæti og hætti við. Fór hann nú heim til afa síns í Vatnsdal, er varð fár við, en þó hálfu verri er hann frétti um haustið, að Guðjón hefði eignast lausaleiksbarn. Rak sá gamli nafna sinn að heiman. Dvaldi Guðjón nú hjá foreldrum sínum á Hornafirði fram í byrjun næsta árs er hann hélt á ný til Akureyrar og lauk 3 bekkjarprófi. Áður en skóli var úti hafði honum lent saman við skólameistara og var tilkynnt bréflega til föðurhúsa, að hann ætti ekki afturkvæmt í M.A. Guðjón vann nú ýmsa verkamannavinnu á Hornafirði unz hann fékk að setjast í 4. bekk M.A. haustið 1964. Sóttist nú námið bærilega, enda þótt hann gæti ekki talizt áhugasamur um það. Sumarið eftir dvaldi hann á Hornafirði og las 5. bk., tók próf um haustið, sat síðan 6. bekk og lauk stúdentsprófi vorið 1966, þá rétt 23 ára.

Aukaálag við námið var það, að faðir hans hafði lagt hart að Guðjóni að giftast barnsmóður sinni, en hann vildi ekki. Um það leyti er hann lauk stúdentsprófi var hann orðinn spenntur á taugum, farinn að missa hár og telur hann sjálfur ekki ólíklegt að hann hafi verið ruglaður um tíma. Nú vann hann í síld á Seyðisfirði yfir sumarið en innritaðist í guðfræðideild H.Í. um haustið. Ekki kvaðst hann hafa neina köllun til prestskapar, en taldi starfið gott. Það haust innrituðust aðeins 2 í guðfræðideild og reyndist samstúdent Guðjóns geðsjúkur. Nú flosnuðu þeir báðir upp úr deildinni, Guðjón "verteraði" yfir í íslenzku en hatti því námi undir vorið.

Á menntaskólaárunum hafði Guðjón kynnst Guðrúnu Egisdóttur, f.11.03. 1944. Guðrún hafði alizt upp við óstöðugt heimilislíf, þ.e. faðir hennar var drykkfelldur, en móðir hennar vann mikið utan heimilisins. Skildu þau hjón er Guðrún var um 6 ára. Með Guðjóni og Guðrúnu höfðu tekist góð kynni í M.A., enda segir Guðjón að þau séu um margt lík. "Hún gerði aldrei vel upp við sig hvað hún vildi og við höfðum bæði það viðhorf að þráast við að verða fullorðin". Leiðir þeirra skildu er Guðrúnu var vikið úr M.A. vorið 1961, - en hún lauk seinna stúdentsprófi frá M.R.- þrátt fyrir aðskilnað var nokkurt bréflegt samband milli þeirra er hann dvaldi á Hornafirði. Nú tókust aftur með þeim kynni haustið 1966 er hann settist í H.Í. Hafði Guðrún þá um sumarið eignast óskilgetið barn og féll Guðjóni það miður, en þau trúlofuðust engu síður 1.12. 1966. Þennan vetur sat Guðrún í Kennarskólanum og lauk þaðan kennaraprófi um vorið, en Guðjón kenndi við Miðbæjarskólann með námi sínu. Um vorið hófu þau búskap saman. Guðjón réð sig í verkamannavinnu í Straumsvík og þ.30.7. 1967 fæddist þeim dóttir, Sigurlaug. Í september það sumar gengu þau svo í hjónaband.

Haustið 1967 fluttu þau í leiguíbúð í Barmahlíð 42 og bjó móðir Guðrúnar þar með þeim enda þótt þeim mæðgum kæmi illa saman. Guðjón hóf að nýju nám í guðfræðideild, kenndi auk námsins, en Guðrún vann við fullt kennarastarf. Börnin 2 voru í gæzlu hjá vandalausum. Guðjón minnst þessa frá þessu tíma-bili, að hann var á þeytingi að morgni að keyra börnin og Guðrúnu hvert á sinn stað, auk þess að taka þátt í heimilisstörfum. Hann dróst því fljótlega afturúr við nám sitt og datt út úr

guðfræðideildinni. Vorið 1968 veiktist Guðjón illa af hettu-
sótt og missti þá úr vinnu, enda fór svo um sumarið, að veru-
lega svarf að fjölskyldunni fjárhagslega. "Bíllinn bilaði,
Guðrún var eyðslusöm og enga barnapíu var að fá".

Nú tóku þau hjónin það til bragðs að ráða sig til kennslu
við skólann að Reykjum við Ísafjarðardjúp í þeim tilgangi að
afla fjár til íbúðarkaupna. Voru þau þar við kennslu á hverjum
vetri frá haustinu 1968 - vorsins 1972, en á sumrin unnu þau
ýmis almenn störf nema hvað part úr sumrinu 1970 eyddu þau í
bílfeð um Evrópu. Þessi ár einkenndust einkum af því að á
veturna tók að bera á taugaslappleika hjá Guðrúnu er leiddi til
lækningaferða til Rvíkur með sjúkrahúsdvölum árin 1969-70.
Þá bar einnig nokkuð á ósamkomulagi milli kennara við skólann
er spillti andrúmsloftinu þar og ennfremur kom fram við þessar
aðstæður að Guðjón átti erfitt með að umgangast hinar konurnar
á staðnum. Var því jafnvel hótað að framlengja ekki samning
Guðrúnar fyrir skólaárið 1970-71, en frá því var horfið.
Þá fór einnig að bera á því árið 1970 og 1971 að þau hjónin
hefðu ekki í heiðri hjúskaparsáttmála sinn.

Um vorið 1971 höfðu þau náð því marki að eignast íbúð
að Rauðalæk 67.

Haustið 1972 að aflokinni sumarvinnu að Reykjum fluttust
þau hjón til Rvíkur og veru þá í nokkurri skuld við skattayfir-
völd. Vegna þessa réð Guðjón sig í vinnu í 2 mán. en hóf svo
nám í félagsfræði við H.Í. Segist hann hafa byrjað þetta nám
"upp á bríari". Guðrún fór hins vegar í heimavistarkennslu
með bæði börnin að Klébergi á Kjalarnesi, en fjölskyldan kom
svo saman á helgum.

Í H.Í. kveðst Guðjón hafa kynnst ýmsum "dropout" félags-
skap er var viðloðandi deildir félagsvísinda, sálarfræði og
heimspeki. Þalíkaði honum að sumu leyti illa námið og taldi
að það þá að yfirskeyni færi fram dulin skoðanakúgun. Við
þessar aðstæður féll hann á almennri félagsfræði í janúar 1973.
Tók hann sér þetta nærri og fór að sækja meira félagsskap tveggja
kunningja er hann reykti stundum hass með. Þrátt fyrir veikindi
og spítalavist Guðrúnar (taugaveiklun) í nokkrar vikur í ársbyrj-
un tókst Guðjóni að rétta sig akademískt að nokkru leyti og
lauk tilskildum prófum vorið '73 að einu undanskildu. Þessa
vetrar minnst Guðjón nú helst fyrir kröfuhörku Guðrúnar í

sinn garð og heimsóknir ótaldra kunningja á heimilið er tóku upp tíma hans. Vorið 1973 flutti fjölskyldan í íbúðina á Rauðalæk og Guðjón réði sig í byggingarvinnu. Vann hann mikið, en sem fyrr var þreytandi örtröð kunningja á heimilinu og kvaðst Guðjón hafa leiðst út í lauslæti í þeim hópi og orðið linur til vinnu.

Þetta sumar var honum veittur styrkur til grænlenzkunnáms er hann hugðist nota í sambandi við félagsfræðinámið. Undir haust var hann orðinn mjög kvíðinn út af skuldum við skattayfirvöld og reyndi að hafa uppí þetta með því að selja bíl sinn og sjónvarp. - Námsstyrkinn notaði hann til Kaupmannahafnarferðar er hann kveðst hafa haft af litla frægð en frekari siðferðilega hnignun.

Haustið '73 hóf kona hans nám í leikskóla er honum var þvert um geð.

Guðjóni tókst að ljúka prófi í alm. félagsfræði þá um haustið, en eftir það fór að bera á vaxandi óvirkni hjá honum og skömmu eftir að hann tók að sér naturvörzlustarf sótti að honum svefnleysi.

Vorið 1974 var tilskilið að hann lyki prófi í statistík en á því féll hann og hætti þar með í H.Í. Segir hann að þetta hafi lagst talsvert á huga sinn og leitt til frekari óvirkni og almenns getuleysis, t.d. gafst hann upp í 2 störfum eftir skamman tíma. Í maí varð skyndileg breyting á andlegu ástandi hans í þann mund er stjórnarslit urðu. Hann varð ofvirkur, fékk pólitík á heilann, hvarf að heiman í 2 sólarhringa, varð mjög ör svo að kona hans hélt jafnvel að hann hefði tekið örvandi lyf. Varð hún hrædd við ástand hans og flúði með börnin heim til móður sinnar. Sjálfur segist Guðjón hafa verið svo kolruglaður, að bezt hefði verið að taka sig úr umferð, enda hafði Guðrún þá lagt til geðlæknismeðferð fyrir hann, en hann neitaði. Þetta ástand varaði í u.þ.b. 2 vikur. Hafði syni Guðrúnar þá verið komið í sveit, en Guðjón fór í heimsókn til Hornafjarðar með dóttur sína. Er þangað kom varð Guðjón var við að faðir hans var í svipuðu ástandi og hann sjálfur hafði verið. Eftir u.þ.b. viku fór Guðjón aftur til Rvíkur, en dóttir hans varð eftir á Hornafirði. Guðrún var að búa sig undir ferð til Svíþjóðar um tíma með leikskólanum og taldi Guðjón að nú væri hjónabandi þeirra lokið og vildi helst skilja. Kveðst Guðjón hafa verið æði drykk-

felldur og frekur til kvenna framan af sumrinu. Hann hafði hitt Sævar Ciesielski nokkrum sinnum um vorið og fór nú í veiði með honum tvívegis í Kálfá.

Hinn 5.7. '74 lenti faðir Guðjóns og Sigurlaug dóttir hans í bílslysi og lést séra Skarphéðinn, en telpan halut beinbrot. Hafði slysið bætandi áhrif á hjónaband þeirra Guðrúnar og Guðjóns. Það sem eftir var sumars vann Guðjón hjá Landflutningum.

Í október hóf hann vinnu sem bókhaldari hjá Menningarsjóði en um það leyti skiftu þau um íbúð, þ.e. þau voru komin í greiðsluþrot. Guðrún hélt áfram námi sínu í leikskólanum og var það nú ekki eins krefjandi á heimilislífið og hið fyrra ár.

Hinn 14.11. '74 kveður Guðjón Sævar Ciesielski hafa komið í heimsókn ásamt Erlu Bolladóttur að heimili hans að Ásvalla- götu 46 og sýndu þau honum Landroverbíl er þau höfðu keypt. Dagana á eftir kom Sævar til Guðjóns í Skrifstofu Menningar- sjóðs og sýndi honum bréf þess efnis, að hann væri að fara utan með kvikmyndir fyrir Vilhjálmm Knútsson. Kvaðst hann vera fjárfurfi vegna þessa ferðalags. Bað hann Guðjón að skreppa með sér til Keflavíkur að hitta þar mann. Gerði Guðjón hvorki að játa né neita. Kvöldið eftir (19.11. '74) er Guðjón var í heimsókn að Lambhóli við Starhaga hjá kunningja sínum komu þau Sævar og Erla Bolladóttir þangað að sækja hann og ók hann þeim þá í hina Örlagaríku ferð til Keflavíkur. Ekki telur Guðjón að hann hafi verið "fyllilega eins og hann átti að sér þennan dag" án þess þó að geta skýrt það nánar. Þá staðhæfir hann að hann hafi ekki neytt lyfja, hass eða áfengis fyrir ferðina, en hins vegar unnið nokkuð mikið við húsið á Ásvallagötu undanfarna daga. Hann gaf mér lauslega lýsingu á ferðinni til Keflavíkur og í stærstu dráttum til samræmis við það, er ég hefi lesið í afriti af lögregluskýrslu. Hann taldi ferðalagið til Keflavíkur ekki minnisstætt, "það skotgekk fyrir sig". Maður er hann veitti enga sérstaka athygli sat í aftursæti og lét vart á sér kræla. Gat Guðjón sér til, að hann hefði verið í óvissu meðvitundar- ástandi, tók hann því ekki alvarlega ummæli Sævars um að beita mann í Keflavík hörðu. "ég tók ekkert mark á honum, hann getur ekkert og þá ekki stelpubelgurinn". Hann kveðst muna, að maður

hefði komið inní bílinn í Keflavík og ætlar að það hafi verið Geirfinnur Einarsson. Nú kveðst hann "gruna að maðurinn (Geirfinnur) hafi hóttað lögreglu" en telur sig annars ekki muna hvernig atburðarás var eftir þetta fyrr en "litli mergurinn" (Sævar) segir við hann á heimleið fyrir ofan Hafnarfjörð: "Nú ert þú orðinn samsekur um morð - eða morðingi". "Ég man ekki hvort var". Síðan segist hann ekki muna meira um akstur en telur að e.t.v. hafi verið ekið að Grettisgötu 32.

- Batti svo við: "Sævar var alltaf gallharður á því að þetta kæmist ekki upp".

Eftir atburði þessa segir Guðjón, að sér hafi fundist hann sjálfur "ekki vera í lagi" og talaði um, að hann hafi átt í erfiðleikum með bókhaldið hjá Menningarsjóði. Segir hann einnig, að Guðrún hafi talið hann gjörbreyttan mann eftir þetta. Guðrún upplýsti hins vegar í viðtali við mig 17.01.77, að hún hafi ekki séð neina breytingu á Guðjóni dagana kringum atburðinn. "Hann mætti í vinnu þennan dag (19.11.74) og daginn eftir".

Nú fóru í hönd erfiðir tíma hjá þeim hjónum emö versnandi fjárhag og hrakandi sambúð og virðist tryggðarrof hafa verið á báða bóga. Náði þetta hámarki í mars 1975 með erjum og innlögn Guðrúnar á spítala og síðar Heilsuhælið í Hveragerði. Þennan mánuð kom Sævar Ciesielski og Erla Bolladóttir frá Danmörku, heimsóttu þau Guðjón og ræddu þar um Geirfinnsmálið, en Guðjón kvaðst ekkert hafa munað þá eftir þeim atburðum. Þetta vor kveðst Guðjón hafa orðið æ leiðari á vinnu sinni og hugðist fara til Frakklands til náms. Guðrún telur, að þetta vor hafi Guðjón verið "snarruglaður", nokkuð í slagtogi við Sævar, en auk þess bjó hjá honum enskur strákur. Í júlí kom Guðrún aftur heim og var þá ákveðið að selja íbúðina á Ásvallagötu, er taldist of dýr fyrir þau, og keypti Guðrún hæð í húsi við Grettisgötu nr. 32. Ákvað Guðrún jafnframt að skilja við Guðjón að borði og sang. Þrátt fyrir það hélt hún með honum í bíl þeirra í ferðalag um Skandinavíu og Niðurlönd til Frakklands. Skildu þau í París þar sem Guðjón hugði á skólavist, en Guðrún fór til Íslands. Þess ber að geta, að fyrir ferð þessa hafði Sævar Ciesielski haft nokkurt samband við Guðjón og látið í ljós áhuga á að stofna með honum félag um kvikmyndun og jafnvel innflutning á hassi. Segir Guðjón, að síðan hafi Sævar birst í upphafi ferðarinnar á

ferjuðni til Færeya og fengið að fljóta með þeim hjónum í bíl þeirra til Gautaborgar. Segir Guðjón, að samflot þeirra hafi orðið þarna fyrir tilviljun eina.

Nú kvaðst Guðjón hafa flækst stefnulaust um í París í tvær vikur, en þá haldið til Province. Þar varð hann sér úti um kynsjúkdóm, talsverðu af farareyri hans var stolið og réði hann sig því í vinnu á vínekru. Í Frakklandi hafði Sævar Ciesielski upp á honum. Var Guðjón þá orðinn afhuga frekari Frakklandsvist, kveðst hafa farið að langa heim er leið nær jólum, enda átti Guðrún þá von á barni. Segir Guðjón að Sævar ásamt Ásgeiri nokkrum hafi án sinnar þátttöku keypt hass og falið í bíl Guðjóns. Bíllinn var síðar fluttur heim með skipi frá Rotterdam og leiddi fundur hassins í bílnum er til Íslands kom til rannsóknar sakamálsins er hér um fjallar.

Guðjón kom flugleiðis til landsins í nóvemberlok 1975, hinn 02.12.75 fæddist þeim Guðrúnu sonur, en um 10 dögum seinna var Guðjón hnepptur í gæsluvarðhald í fyrsta sinn, þá vegna hassins í bíl hans. Guðrún, kona hans, segir að hann "haf verið hræddur og þunglyndur" nokkurn tíma eftir þetta, og taldi hún að gæsluvarðhaldið hefði fengið mjög á hann. Síðla vetrar réði hann sig á sjó, en í maílok týndist hann að heiman í 2 sólarhringa og er hann kom til baka var hann ör orðinn og æstur. Sagði hann Guðrúnu þá, að hann vissi allt um Geirfinns-málið, en hún taldi það rugl eitt og tók ekkert mark á. Guðrún hræddist ástand hans og yfirgaf heimilið. Nokkru síðar hittust þau hjá kunningjum að Lambhóli við Starhaga og var Guðjón þá enn herra stemmdur en áður. Lenti þeim saman og varð Guðrúnu svo mikið um, að eigin sögn, að hún varð fárveik og var lögð inn á Landsspítalann til athugunar, en síðan flutt á Geðdeild Borgarspítalans, þar sem hún var tæpa 2 mánuði. Seinna í þessu órókastu Guðjóns hafði hann flutt heim til móður sinnar, en fyrir hennar atbeina átti hann tvívegis viðtöl við Benedikt Guðbrandsson lækni, er taldi hann "talsvert ofvirkan og nálægt að vera óraunhæfur". Bauð hann honum innlögn á Geðdeild Bsp., en Guðjón hafnaði. Sjálfur segir Guðjón svo frá, að er hann hélt upp á 10 ára stúdentsafmæli sitt 2 viku seinna "hafi það nánast verið definitionsatriði, hvort hann var geðveikur eða ekki, hugsanirnar voru leiftursnöggar og öruggar, en ekki allar

sem best grundaðar". "Þá gat ég talað 24 tíma á sólarhring eins og ekkert væri". Í þessu ástandi var hann skoðaður af Péttri lækni, bróður sínum, er gaf honum sterkt róandi lyf (Chlorpromazin) er hann notaði óreglulega um tíma. Fram undir lok júlímánaðar 1976 vann Guðjón við heyskap á Marðar-núpi, en síðar í Borgarfirði, en réði sig þvínæst í frysti-hússvinnu á Raufarhöfn. Þar breyttist geðslag hans í þá veru, að ætla má, eftir lýsingum hans, að hann hafi þjáðst af þunglyndi. Um haustið kom hann til Reykjavíkur, sættist við Guðrúnu og hóf að lesa sögu við H.Í. Segir hann að sér hafi gengið illa að einbeita sér við námið, m.a. af því að "ýmislegt fólk var að troða upp á mig þessu Geirfinnsmáli".

Guðjón var síðan hnepptur í gæsluvarðhald hinn 12.11.77 og situr þar enn.

Sálfræðileg athugun var gerð á Guðjóni af Gylfa Ásmunds-syni sálfræðingi þ. 08. - 21.02. 1977. Gylfi getur þess, að hann hafi verið samvinnuþýður í rannsókninni að undanskilinni dálítilli tortryggni í byrjun.

Eftirfarandi sálfræðileg próf voru lögð fyrir Guðjón:

Wechsler, almennt greindarpróf; Bender-Gestalt skynhreyfi-próf; Rorschach persónuleikapróf; MMPI og 16PF persónuleika-próf.

Greindarprófið sýnir, að Guðjón er að eðlisfari þrýðisvel greindur, en nýtist greindin ekki til fulls af ýmsum orsökum. Þó mælist starfhæf greind hans vel yfir meðallag.

Persónuleikaprófin benda til þess, að hann sé innhverfur, gefinn fyrir óraunhæft hugarflug og metnað. Tilfinninganæmur og stoltur, en ósjálfstæður að skapferli og sljótfær. Áberandi er sjálfsfíring eða óljós fremur neikvæð sjálfsmynd sem ein-kennist af rötleysi og skorti á viljapreki og staðfestu. Skap-gerð hans virðist einkum vera af kleifhugagerð og í ástandi við prófun má merkja ótta um að hann sjálfur og veruleikinn í kringum hann sé að liðast í sundur eða hrynja til grunna. Ekki eru merki um meiri háttar geðveiki eða geðtruflun af vefranum orsökum að finna í prófunum. Samkvæmt niðurstöðum þeirra telst hann hins vegar hafa skapgerðargalla sem geta haft miður góð áhrif á dómgreind hans, tilfinningastjórn og atferli.

Almenn læknisskoðun 04.02. 1977 leiddi ekkert óeðlilegt í ljós nema ljót ör og vöðvafekt á kviðvegg á botnlangastað. Almenn blóðrannsókn ásamt sérprófunum fyrir lifrari- og nýrnastarfsemi var innan eðlilegra marka. Þá var heilalínurit eðlilegt og Lues próf negatíft.

Geðskoðun:

Guðjón er meðalmaður á hæð, grannvaxinn, dökkhærður og snyrtilegur. Í fyrstu örlaði nokkuð á tortryggni og þótta, en samvinna við hann var annars góð. Hann átti létt með að tjá sig og ræddi vandamál sín án allrar tilfinningasemi og af hispursleysi. Stundum virtist hann bregða fyrir sig kaldhæðni er beindist jafnt að honum sjálfum sem öðrum, er hann fjallaði um viðkvæm atriði. Hann virtist búa yfir almennum fróðleik í ríkum mæli og vera greindur vel. Aldrei varð vart neinnar brenglunar í háttum, hugsun, skynjun eða einbeitingu, og minni hans virtist gott í viðtölum, nema hvað hann kvaðst óviss um atburðarás við Dráttarbrautina í Keflavík að kvöldi 19.11.74.

Niðurstaða:

Hér er um að ræða 33 ára gamlan mann sem kærður er fyrir aðild að morði Geirfinns Einarssonar h. 19.11.74.

Hann er elztur 7 barna en alinn upp fjarri systkinum sínum og foreldrum í sveit hjá móðurafa sínum, harðfylgnum og stórlyndum manni. Foreldrum/kynntist hann tæpast fyrr en 18 ára gamall. Þau munu bæði hafa þjáðst af andlegri vanheilsu, móðir hans hneigst til að misnota róandi lyf hin síðari ár, en faðir hans, auk þess að hafa óvenjulegan persónuleika, þjáðist mjög sennilega af manio-depressifum geðsjúkdómi.

Svo virðist sem Guðjón hafi þegar á unglingsárum farið að sýna einkenni um persónuleikagalla er komu helst fram í viljalífi hans. Þer þar helst vitni stefnuleysi varðandi nám framan af menntaskólaárum og síðar í Háskóla Íslands. Tíð atvinnu- skipti segja svipaða sögu. Hann virðist hafa átt erfitt með að velja sér félagsskap á kritiskan hátt, gera raunhæf fjármálaplön eða halda áformum sínum til streitu. Þá benda endurtekin tryggðar- rof í hjónabandi fremur til slakrar hvatastjórnar. Inn í þessa mynd vefjast svo áhrif frá eiginkonu hans, sem virðist einnig

róttlaus persóna, auk þess sem hún átti við taugaveiklun að stríða. Loks ber að geta þess, að lífshlaup hans hefur mótast af einkennum manio-depressifs sjúkdóms er sennilega gætti fyrst upp úr stúdentsprófi, en bar hæst vorin 1974, 1975 og 1976.

Álit mitt að lokinni þessari rannsókn er, að Guðjón sé vel greindur, en haldinn geðvillu (personality disorder) og manio-depressifum geðsjúkdómi er kemur fram í tímabundnum köstum ofvirkni, hugarflugs, reiði og svefntruflana er kunna að skiptast á við depurðarköst. Ekkert hefur komið fram er bendir til þess að hér liggi að baki vefrænn sjúkdómur. Guðjón er að mínu áliti sakhæfur í almennum skilningi og ekkert bendir óyggjandi til óstöðugs geðslags eða rænuskerðingar um það leyti er glæpurinn á að hafa átt sér stað. Líklegt er að Guðjón muni í framtíðinni fá geðsveiflur svipáðar þeim fyrri og þarfnast þá geðlæknismeðferðar, en ég tel ekki að dómstóll þurfi að taka sérstakt tillit til þessa í niðurstöðu sinni."

Með dómi sakadóms Reykjavíkur, kveðnum upp 19. desember 1977, voru ákærðu Kristján Viðar Viðarsson og Sævar Marinó Ciesielski dæmdir í ávilangt fangelsi, ákærði Tryggvi Rúnar Leifsson í 16 ára fangelsi, ákærða Erla Bolladóttir í þriggja ára fangelsi og ákærði Guðjón Skarphéðinsson í 12 ára fangelsi. Auk þess var hinum ákærðu gert að greiða allan sakarkostnað.

Aðild ákærðu Alberts Klahn Skaftasonar og Ásgeirs Ebenezers Þórðarsonar í málinu verður ekki rakin hér, þar sem hún er óviðkomandi því, sem um er spurt.

Málið er lagt fyrir lækningaráð

á þá leið,

að beiðst er svars við eftirfarandi spurningum:

1. Fellst Lækningaráð á niðurstöðu álitsgerðar Lárusar Helgasonar um geðheilbrigði og sakhæfi Kristjáns Viðars Viðarssonar?

2. Fellst Læknaráð á niðurstöðu álitsgerðar Ingvars Kristjánssonar um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Sævars Marinó Ciesielski?
3. Fellst Læknaráð á niðurstöðu álitsgerðar Ásgeirs Karlssonar um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Tryggva Rúnars Leifssonar?
4. Fellst Læknaráð á niðurstöðu álitsgerðar Ásgeirs Karlssonar um geðheilbrigði og sakhæfi ákærðu Erlu Bolladóttur?
5. Fellst Læknaráð á niðurstöðu álitsgerðar Ingvars Kristjánssonar um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða Guðjóns Skarphéðinssonar?

Tillaga réttarmáladeildar um

Ályktun læknaráðs:

- Ad 1: Læknaráð fellst í meginatriðum á niðurstöðu álitsgerðar dr.med. Lárusar Helgasonar um geðheilbrigði og sakhæfi Kristjáns Viðars Viðarssonar og telur hann sakhæfan.
- Ad 2: Já.
- Ad 3: Læknaráð er sammála álitsgerð Ásgeirs Karlssonar um geðheilbrigði og sakhæfi Tryggva Rúnars Leifssonar og telur hann sakhæfan.
- Ad 4: Læknaráð fellst á niðurstöðu álitsgerðar Ásgeirs Karlssonar um geðheilbrigði Erlu Bolladóttur og telur hana sakhæfa.
- Ad 5: Já.

Öt. Þjarnara

Stella Þórarinnsson

Rómund Helgason

Framan rituð greinargerð og tillaga réttarmáladeildar um ályktun lækna ráðs staðfestist hér með fyrir hönd ráðsins í samræmi við fyrirmæli laga nr. 14 15. maí 1942 og reglugerðar nr. 192 24. nóvember s. á. sem álitsgerð og úrskurður lækna ráðs.

Reykjavík, 10. desember 1979.

Ólafur / Bj. Gunnarsson

ÁLITSGERÐ OG ÚRSKURÐUR LÆKNARÁÐS

Phobos
CONFIDENTIAL